

HUTO HILINA KA **Yonihi aliha'a yabe luto lu etoto** **lu emi'ehina ka'a**

Yesu le'mo hetofa huto lu'ehina ka'a

¹ Yesu Kilisito le'mo belegepa ito lu'ehina kaga kana'a yatama mehu'ehigo ana'ina huto hilibe luto Hu'ma lu'ehina ya'ma Hu'mamofihi agoya bona'a lu epilibe luto Yesuhi lu emilago ai agelo'amofihi lifilago agoya bo'a Yonita lu nimito nelepi'ehina.

² To nani'ni ya'ma Hu'mamofihi bagaguti ka'a to Yesu Kilisitou lu huto hu'ehina ka'a ya'ma bu goya ito keheli'ohunamofita yabe luto keheli'ohuto maga lu huto nohube.

³ To fayahi ya'ma asaga'i amuya malalina kana'a alo'i tupa hu'ehinamo ni'inaya suguna ka lu huto hilina ya'ma leka sete lu epilanamo lenali hiti ya'ma ni'ibe. To ka fayahi ya'ma kehelilete keheliya ilana lenali nehana Hu'mau lusa gi lepolo'ehina'a lolo hite nehabe.

Hu'mamofihi yagapana'a li gehesa 7 lusa gi epi'ehina ka'a

⁴ Yonita nani'i Esia metoga Hu'mamofihi bona'a li gehesa 7 nehana lenali'i fayaha nasana ya'ma koyoto nolepu.

Hu'ma koyapa mino'ehina bo to minoto nohina bo to koyapa koyapa minalina bo aitoga ni'ina to sekele mamu'a hiti kefa hisa gobisa'alo hetofa kene'i 7 enalitogati ni'ina,

⁵ to Yesu Kilisito aitogati ya'ma lehe'mose'na to fuluna'a lenalitoga mino moloto minalibe. Yesu ai ya'ma Hu'mamofihi ka'a beto huto ligo ule'ale nohina bo to kohe toto pana'a filise'naguti ho tise'na yamofihi lamana baga'a to noto noto kaba bona'i Sipi Botini lenali bo lenogotinifu kaba huto nohibe.

Ai komopa'a limito ai'a golaha'atu foipana-tiguti li okala hu leto'ehinamo ni'ibe.

⁶ Ya huloto ai'a afo'afu Hu'mamofihi le'mo hetofa hulenogo minalabe luto ai foya'a li etalabe luto analo mamufa gilata bona'i kapo'alugu lele'mo molo'ehina. Aitoga ya'ma fana meha'a hiti to amuya'a hiti ule'ale huto minalina minomo buto minalina'mu yabe. Lama'na ka.

⁷ Bu galo. Sopohi gupisalo alina'mu yabe. To bona'i asaga'magi enubutu bu galana'mu yabe. To Yesuhi magolohi fi'ahana bona'i hiti enali bu galana'mu to noto noto bona'i asaga'i enali ai'i bu gelete ai ka'a keheli meemi'ahana'mu yabe lite sipi yibi hafili hilana'mu yabe. Ya'ma ka'a ya huto huto hino. Lama'na ka.

⁸ Amuya'atu enebe ligilata bo Hu'mau ai koyapa koyapa mino'ehina bo to yatai nohuna bo to minomo buto minalina bo ai ya'ma ma luto nolibe: Nani'nisigo hapi hulatana to li su holatana afo'afita nohube luto nolube.

Kilisitohi mehi bu go'ehina

⁹ Lenalalutinifita Yonita nani hiti to lenali hiti Yesu kumu luto keke bake to Hu'mamofihi kapo'agu to keta'a hiti nasana kofito minolata nohuta yamofihi lenali hiti moneka liloto nominonamofita nani fayahi ya'ma koyoto nolepupe. Nani

Hu'mamofihī kaga'a to Yesuhi gi'a lu huto huto luna'mu luto Patamosi metoga hege nagamilugu ti'ehinalo noho lifigo he'mito nohuna.

¹⁰ Minoto kibina bomofihī kana'alo fuligu ya'ma Sikalafu'uba ai'a komopa'nimofihī bu'a li heligo nemege sagati nogo sipi pikuli ya suhi huto huto hu'ehina.

¹¹ Huto higo ya'ma luto keheli'ohube: Nasana bu nogata ya'ma bukugu fayahi koyolotoka ya-gapana'ni li gehesa 7 kaitoga he'milago Efeso hepatoga to Semena hepa'i to Pegamuma hepa'i to Taitaila hepa'i to Satisi hepa'i to Filatelefa hepa'i to Leotisia hepatoga bilibe.

¹² To nani ka'a lu nimina bo'a bu galube luto i behe huto lamu libi'i 7 golitu lolo hi'ahana ya'ma bu go'ohuna.

¹³ Libi'i folaganugu kene'i mone nohigo bu go'ohuna. Ai meha'a bona'magita suhi huto no-higo gukete silifi'auba yatamalo limito gigusa'a hiti legege huto mino'ehina. To anaga gilimi golitu lolo hi'ahana ya'ma mino'ehina.

¹⁴ To lataha'a oka'amofihī hapa'a ya'ma sopohi ya suhi huto koholi gulu gulu luto mino'ehina. To bu'a luga luga ya'ma logo guluya mehi ya suhi huto mino'ehina.

¹⁵ To gigusa'a luga luga'a ya'ma goli kefahi logogu loloto lo gini gini nolina ya suhi huto mino'ehina. To nogo'a sipi ya'ma nagami'i lisahi ya suhi huto huhu luto mino'ehina.

¹⁶ Yahi lamaga'aga ya'ma sonofi'i 7 liloto mino'ehina. To bagagutiya emita'i yatamalo mone buga megesaga to mone okaba'aga kono'ehina ya'ma limito ni'igo bu go'ohuna.

To bu okaba'a yegemofihi silikeha'a ya suhi huto besa loloto mino'ehina.

¹⁷ Nani meha'a ya huto bu goloto i behe huto gigusagu hekili higo koloto mino'ohuna. Nefilina ya suhi huto ko'ohugo yahi lamaga'auga nugupisaga moloto ma luto noloto lu nimi'ehina: Kai kelesa melino. Nani kohe toto alihi moloto nohube.

¹⁸ To amuya bo afo'afita minomo buto minaluna'mu yabe. Nani fili'ohunagi aku'i ho tito to filise'na to yabalugu kafemofihi foloke'a nanigo li'ohube.

¹⁹ Kai ana'ina bu go'ahata ya'ma yatai huto nohina'a hiti to alihi huto hilina'a hiti mone'na fayahi koyo su hobo.

²⁰ To nayahi lamaga'aga sonofi'i 7 ya'a hiti to libi'i 7 golitu lolo hi'ahana ya'ma bu go'ahata yamofihi suguna nasanamofihi hapa'a lu kimilugi kehelibo. Sonofi'i 7 ya'ma Hu'mamofihi yagapana'amagi li gehesa 7 enali'i kaba hi epalalana bona'i agelo bona'i ya suhi hite nehabe. To libi'i 7 ya'ma Hu'mamofihi ka keheli'ahana bona'magi li gehesa 7 nehana yabe.

2

Efeso bonatoga ka'a molo'ehina

¹ Molo emito ya'ma luto lu nimi'ehina: Efeso hepato Hu'mamofihi bona'amagihi agelo ya suhi huto kaba hu noepalana bouba ma luto fayahi koyo emilenogo lu epilibe: Sonofi'i yahi lamaga'aga li'ehina to libi'i 7 golitu lolo hi'ahanamofihi komopa'agu bula ola bulata nohina bo ai'a lenali kumu ma luto nolibe:

² Nani lolo hite melete nehanamofihī hapa'a to foya'anīmofihī hapa'a kosele'i melenahago amuya meelata nehana yanamofihī hapa'a keheli'ohube. Lenali foipa bona'i laga mehana'a bu neenagagomu'i lenipa holata nohigo he'mi epele'ahana. To bona'i luga'a lenali hiti aposolo yabe lilete faga hiti lilago faga'anīmofihī hapa'a fi taga hi etete faga nelabe lite akeheli'ahabe.

³ To amuya melete minoba minoba hite nani kumu keke'i luse'namofihī lenugupisalo meelago kosele'i melenahago bati hite neminabe.

⁴ Ya hu'ehinaya nani ya'ma ana'ina ya suhi hunamu kehelugo lenali kumu bati mehulata nohibe. Lenali yata'a komopatini nimilata hi'ahanamo ana suhi huto kana ma'asi mone meni'ibe.

⁵ Kohe toto ifo'aga meya mono kamu'i bati humofa'na hite mine'ahana yatai ya'ma alo'i behelefe limi'ahabe. Lenali ya hi'ahana'amu aku'i kehelilete foipanatini li he'milete komopatini i gelehe hite kohe tete bi'ahana kapomolo aku'i ya'ma i melete bilo. Ya suhi mehino-gomo nani lenalitoga henetito libitini li soboto li he'miluna'amu yabe. Komopatini li gelehe mehinogo yamofihī li lepalaluna'amu yabe.

⁶ Luga'a ya'ma lenali kumu kehelugo bati hulata nohibe. Lenali Nikolasihī bona'a ya'ma lenali ana'ina lolo hite melete nehana ya'ma laga'ni menonebesibe luto lu'ohube. Yana'amu nani hiti lenali hiti moneko kumu menolebesibe.

⁷ Sikalafu'uba Hu'mamofihī yagapana'a li gehesa hi'ahana ka'a lu epito lu noepina ya'ma enegekesa hokolo hinogo keheliya ite kehelilabe.

Luga'a enali mono ka amuya melete bite Satahi luba'a be ligilana'amagi ya'ma mefilise minoba minoba hilatanamofihi legeya'a Hu'mamofihi foya'agu biha'a ni'ina ya'ma nalabe luto keheli epilube luto nolube.

Semena bonatoga ka'a molo'ehina

⁸ To Semena hepatoga Hu'mamofihi yagapana'amagihi agelo ya suhi huto kaba hu epolo'ehina bouba kaga'a ma luto fayahi koyo eminogo lu epilibe: Kohe toto to alihi moloto ai filito aku'i ho tito minoba minoba hilata bo lenali kumu ma luto nohibe:

⁹ Lenali keke'i luse'namofihi lenele'me lite tite enumuhi meni'ina bona'i neminana ya'ma keheli'ohube. To lenali komopatinigu mono'mofihi fe'no hiti babu luto nehabe. To Yuta bona'i nohune lite lilata nehana enali lenali kumu libe pigi bibe hi lepelelata nehabe. Ya'a hiti keheli'ohube. To enali faga hiti lilete Yuta bona'i bati'a menehabe. Enali Satahi yagapana'a nehabe.

¹⁰ Lenalitoga keta'a huse'na aku'i huto hu lepilube'mu higo lenelesa melino. Keheli'ahafiye? Satau ai enimi'i mololata nasana huto hu lepilibe luto lenalitogati luga'a ya'ma naga nonugu lenele'mo malalina'mu yabe. Ya hulenogo keke'i luse'na keta huse'namofihi kana'a ¹⁰ yupapogu huto hu epilina'mu yabe. Lenali ya'ma mono ka li pili kete lite fililafi fa'mene minalafi lite minete kehelilenogo sekele mamu'a hiti kakili tegi huto ule'ale huto minolata nohinamofihi lito bi lepalalube'mu hube.

¹¹ Sikalafu'uba Hu'mamofihi yagapana'a li gehesa hi'ahana ka'amofihi lu noepina ya'ma

enegekesagu hokolo hilina'amagi ya'ma keheliya ite kehelilabe. Luga'amagi enali helebole hite bite Satahi luba'a be ligilana'amagi ya'ma alihi fililata nasanauba aku mone enele'mo sibina mehiliba luto nolube.

Pegamuma bonatoga ka'a molo'ehina

¹² To Pegamuma hepatoga Hu'mamofihia yagapana'amagihi agelo ya suhi huto kaba hu noepalana bouba kaga ma luto fayahi koyoto emilenogo lu epilibe: Emita'i yatamalo mone megesaga to mone bulaga ni'igo li'ehina yauba lenali kumu ma luto nolibe:

¹³ Lenali hepa'i neminanamofihia hapa'a keheli'ohube. Yalo'i Satau kaba hu epalalina hepato nehabe. Lenali kaga'ni to nigini'ni li pili kete lite neminabe. To kaga'ni fala mekite nehago lu aku toto lu lepilata hu'ehina bo Atipasiu ai hepatini ya'ma Satau minoto lito nohina yalo ya'ma fili hoto lenali kana ya yupahi nani kumu keheli ule'ale ya'ma kete bi'ahanamo ni'ibe.

¹⁴ To nani lenali kumu nesi'a kehelugo sibina hulata nohina. Lenali hepatoga bona'i luga'a nehana lenali koyapa bo mone gi'a Balamu yabe ai'a ka'a enelepsemofihia kapogu bilata nehabe. Balamu ai Balakahi ya'ma Isilaeli bona'i lu epilube'mu faga lu emigo ai ya luto fi taga hu epoloto lugefa nasanamofihia seba'a nete minete mokonalo minete sibina hi'ahana.

¹⁵ Ana suhi hite, lenali hepatiniga bona'i luga'a enali Nikolasihia bona'a enali bona'magihi foipana lilete ana suhi mege'i nemalabe.

¹⁶ Yana'mu lenali foipatini li he'milete komopatinini i gelehe hilo. Ya mehinogomo nani lenalitoga

katiya'i henetito ana bo ya'ma luba li emitu naba-gaguti yatama emitatu luba huto enahaluna'mu yabe.

¹⁷ Sikalafu'uba Hu'mamofihi yagapana'a li gehesa hi'ahana ya'ma kaga ya luto lu noepina ya'ma enegekesa hokolo hinogo keheliya ite kehilabe. Luga'amagi mono kagu ule'ale hite bite Satahi luba'a be ligilana'a ya'ma fala kito nose'na legeya'a mana yabe luto kokulumaguti limi'ehina nose'na epilube'mu hube. To kala efahi hapa'a ya'ma eto eto huto epilenogo yalo'i gi'a fayahi kosaba'i minenogo efapofihi afo'afu ai'asigo kehelilube'mu hibe luto nolibe.

Taitaila bonatoga ka'a molo'ehina

¹⁸ Taitaila hepatoga Hu'mamofihi bona'magihi agelo ya suhi huto kaba hu noepalana bouba kaga ma luto fayahi koyoto emilenogo lu epilibe: Hu'mamofihi pana'amofihi bu'auga logo guluya mehi ya suhi huto loto ai gigusa'a goli efahi logogu loloto lo gini gini nobina ya suhi huto ai'a lenali kumu ma luto nolibe:

¹⁹ Nani lolo hite melete nehanamofihi hapa'a to komopatini epilata nehanamofihi hapa'a to keheli ule'ale hite minalanamofihi hapa'a to enele'mo bati hilata nehanamofihi hapa'a bati huto ni'inaya yanamofihi hapa'a keheli'ohube. To kohe toto amuya melete nesi'a mine'ahanamo ni'ibe. Yatai ya'ma aku'i notibe. Ya'a hiti nokehelube.

²⁰ To nani lenali kumu kehelugo luga'a sibina hu'ehibe. Lenali ya'ma Isilaeli bomofihi gihiti a'i foipa'a Yesepelo tegi huto mino'ehina a'i bu

go he'milata hi'ahana ai'i nani mono ka loli'ali a'i nohube luloto yagapana'ni kaga lu epi epi hite enimi'i melete enohoka hago moko foya lite lugefa nasanamofihi seba'a nelata nehabe.

²¹ To komopa'a i gelehe hilibe luto kana'a molo eto'ohuna ya'ma ai'a komopa'a li gelehe mehuse moko lise'na mehe'milina'a huto keheli'ehibe.

²² Keheli'ahafihe? Nani yamofihi linogo'ni besise nasana ya'ma huto hu eminogo koloto minalibe. Ya nohuto ai'a hiti moko lilata nehana enalitoga keke boke sipi'a huto hu epilibe. Enali ana a'mo hiti moko li'ahanamo'mu komopa'ani i gelehe mehinogomo ya suhi huto hu lepilube'mu hube.

²³ To ana a'mofihi yagapana'a enoho fili su halibe. Ya suhi hulenogo'ni noto noto bo mono ka keheli'ahanamagi nani bati'namofihi komopa'ani enegekesamofihi hapa'a bu go fe lu'ahata bo nohane lite keheliya ilabe. Nani bona'i asaga'i hite melete hilanamofihi afo'anifita pa soto nona'a eto eto huto epilube'mu nohube luto nolube.

²⁴ To Taitaila hepatoga bona'i luga'amagi ana faga ka'a keheli he'milata nehabe. Ya hite, bona'i luga'amagi Satahi hapa hapa'a keheli fotogo huto keheli'ohune lite lilete nehana bona'magihi ka'ani lenali ya'ma kehelise mehabe. Lenali kumu lilugi kehelilo. Nani keta'a hiti nasana luga'a ya'ma lenugupisalo memalalube'mu hube.

²⁵ To ana'ina li'ahanamo ya'ma li pili kete lilete minalo. Ya helite nebinogo henetiluna'mu yabe.

²⁶ Luga'amagi enali mono ka'nigu amuya mele lite bite Satahi be ligite nani huto moloto hu'ohuna ya suhi hiba hiba hite lolo helite

bite li su halana kana'a ya'ma nani'ni amuya epinogo'ni fato fato metoga bona'i enali'i bo enobo'anifihi lolo hite minalabe.

²⁷ Afo'nifitogati amuya li'ohuna ana suhi huto lepinogo'ni aeoni fatusa lilete minete metoga bona silaga'i kaba hi epalalabe. Ya nehite osatu me somo itobo silata nohuta ya suhi hite lolo hi epalalune'mu habe.

²⁸ To go'i nolina sonofi'i ofuyahi molo epalalube'mu hube.

²⁹ Sikalafu'uba Hu'mamofihi yagapana'a li gehesa hi'ahana ya'ma kaga ya luto lu noepina ya'ma enegekesa hokolo hinogo keheliya ite keheliabe.

3

Satisi bonatoga ka'a molo'ehina

¹ To Satisi hepato Hu'mamofihi bona'amagihi agelo ya suhi huto kaba hu noepalana bouba ka'a ma luto fayahi koyoto emilenogo lu epilibe: Hu'mamofihi meha'amofihi amuya 7 nehana hiti to sonofi'i 7 li'ehina lenali kumu ma luto lu'ehibe: Nani lite melete nehanamofihi hapa'a kumu keheli'ohube. Bona'magi enali lenubu gago lenubu hiti nehana'a keheli'ahanaya komopatini ya'ma fili'ehinamo nehana, akeheli'ohube.

² Ya hu'ehina'mu lenali ya'ma mopo hite ho tilete kosaba'i luga'a fililune'mu nehana yamagihi komopa'ani le'mo hetofa hi epalalo. Nani afo'nifu Hu'mamofihi bulo lolo hite melete hite nehanamofihi bu nogogo mone'a bati mehibe.

³ Lenali ana'ina li nupa hite fi lehe toto lu lepito lenegekesa li'ehinamo le'mo kosaba hite

li pili kete lite nehite foipanatini he'mite komopatini li gelehe hilo. Li gelehe hite kaba hite meminalana ya'ma luba li lepilube'mu hube. Kana'a nomolona ya'ma lenali mekeheli'ehinogo gumina baukalo bona mone'mofihi suhi huto mele'isi oto henetilube'mu hube.

⁴ To Satisi hepatoga bona'i nesi'a nehana lenali i kolo bise'natini oifa'i ilana suhi mehabe. To ya nehana'amagi minete koholi guketetinimofihi hapa'a lilete minalana nani hiti humofa'na hite minete lite hilana'mu yabe. Lenali ya suhi hilana bati hite minete nani hiti minalabe.

⁵ Luga'a enali mono kagu amuya melete mine lite bite Satahi luba'a be ligilana'a enali koholi gukete'animofihi hapa'a li bati hu epelenogo li ho kalalune'mu habe. To enigi'a ya'ma amuya enemehi hite minoba minoba nehana bona'magihi enigi'ani keye'ahana bukuguti kele lito mehe'milube'mu hube. Nani enigi'a to pana'ni nehabe luto ya'ma afo'nifihi bulo to agelomagihhi enubulo lu huto malalube'mu hube.

⁶ Sikalafu'uba Hu'mamofihi yagapana'a li gehesa hi'ahana ya'ma kaga ya luto lu noepina ya'ma enegekesa hokolo hinogo keheliya ite kehelilabe.

Filatelefia bonatoga ka'a molo'ehina

⁷ To Filatelefia hepatoga Hu'mamofihi yagapana'amagihi agelo ya suhi huto kaba hu noepalana bouba ka'a ma luto fayahi koyo emilenogo lu epilibe: Bati nominana to fotogo nohina bouba mone gihiti bo, Tebitihi, kafemofihi foloke'a li'ohuto kafe sigi hokolo hu'ehinogo moneuba buto li hekini melalube'mu hibe. To li

hekini lo'ehinogo moneuba kafe mesigilube'mu hibe.

⁸ Ai ya'ma lenali kumu ya luto nolibe: Nani lolo hite melete hilata nehanamofihi hapa'a keheli'ohube. Keheli'ahafihe? Nani lenubulo kafe mone sigi lepelenogo ya'ma moneuba kafe gi hekini melalube'mu hibe. Lenali amuyatini nesi'asi ni'ina ya'ma keheli'ohube. To sibigopa ya'ma kaga'ni li pili kete lite minete nig'i'ni ya'ma mehe'mi'ahanamo ni'ibe.

⁹ Kehelilo. Satahi li gehesa'aloti bona'i luga'a enali Yuta bona'i nohune lite lilata nehana yamagi faga hiti lilete Yuta bona'i lamana'amo menehabe. Nani enali'i ya'ma enimi'i moloto enohoka hugo lenalitoga henetite enalapusa fi lepilune'mu habe. Ya nehite lenali kumu ya'ma komopa'ni lepi'ohuna bona'i nehabe lite kehililune'mu habe.

¹⁰ Lenali kosele kasele'i mehese negeba hite minalabe luto lu lepolo'ohuna kaga'ni ya'ma li pili kete lite mine'ahanamo ni'inaya, yana'mu enimi'i mololata kana'a ya'ma noto noto bona'i enalitoga mino lito bilinamoya, lenalitoga minomo bu lalibe luto nani'ni ya'ma gegisa fi lep-oloto kaba hu lepalalube'mu hube.

¹¹ Nani mele'isi henetilube'mu hube. Ya'mu moneuba sekele mamu'a hiti kakilitini suba to lalibe lite lenali ana'ina li'ahanamo ya'ma kaba hu bati hite li pili kete lilete minalo.

¹² Luga'amagi enali mono kagu ule'ale hite mine lite bite Satahi luba'a be ligilana'amagi ya'ma afo'nifu Hu'mamofihi sipi mono nopofihi lapusa'a ya suhi huto fi epelenogo'ni enali yagu ule'ale hite nehite aku'i fegutoga mone

leke ho melimilune'mu habe. To enali enugupisalo Hu'mamofihigi'amofihigi fayaha'a to Hu'mamofihigi ai tegi hepa'mofihigi gi'a ana suhi huto enali enugupisalo fayahi kayalube'mu hube. Ya'ma Yelusale hepa'i kosaba'i ya'ma kokulumagu Hu'mamofitogati limilube'mu hibe. To nani nigini hiti kosaba'i ya'ma enali enugupisalo kayalube'mu hube.

¹³ Sikalafu'uba Hu'mamofihigi yagapana'a li gehesa hi'ahanamagihigi ka'a ya'ma luto lu noepina ya'ma enegekesa hokolo hinogo keheliya ite kehelilabe.

Leotisia bonatoga ka'a molo'ehina

¹⁴ To Leotisia hepatoga Hu'mamofihigi yagapana'amagihigi agelo ya suhi huto kaba hu noepalana bouba ka'a ma luto fayahi koyoto emilenogo lu epilibe: Ka lamana'a lu latanamofihigi hapa'a nohina bouba ka'a ligo ule'ale hulata nohina bouba lusi lu yete hose bouba Hu'mamofitogati ana'ina huto hu'ehina yanamofihigi hapa'a nohilina lenali kumu ma luto nolibe:

¹⁵ Lenali lolo hite melete nehanamofihigi hapa'a keheli'ohube. Lenali mono ka kumu yabe lite amuya melete li mukoho menelabe to amuya melete li yasi hi su mehe'ahana ya'ma keheli'ohube. Ketipa ito minalune litemo ya'ma ketipa ilenogo minalanamoya, lenali mukoho lolenogo bati nohinagi to ketipa ilenogo bati nohinagihe luto nolube.

¹⁶ Lenali mukoho melose to ketipa meise nehanamoya, yegeuba nagami'i nesi'a lo'ehina tegi

hu'ehinamo nehanagi nabagaguti mu bili lep-ilenogo lite minalube'mu habe.

17 Lenali lenalitini'mu ma lite kehelilata ne-habe: Lali babu yogo fe'nohi ni'ibe lite bati huto minalune'mu hune nelabe. Lali hena nasana'mu mone sa sa hulata nohune? Ana'ina lilata no-huta yanamofihi nasana'mu mone sa sa mehune lite lilata nehanaya, lenali amuya memele'ahana hapatini mekehelise bona'i mone muhi meni'ina bona'i ate ate li'ahana'a enugufa yapako nehite bu pisi lina bona'i suhi hite nehabe. Ya'amagi ya'ma enali keheli fe lite kehelilana'a mehabe.

18 Ya hu'ehina'mu lenegekesa lito lu lepilugi kehelilo. Lenali nanitogati goli efahi hetofana'a mina'a tito ni'ina ya'ma mina filenogo bati fe'nohatini hiti bona'i minalanagihe. To koholi guketemofihi hapa'a mina filete lite i kolo bite lenugufa yapako minago buya ligo fi etalabe. To lenubutinimofihi mesebe'amofihi mina filete lenubuluga ya'ma felenogo aku gili gili hilibe.

19 Nani komopa'ni epi'ohuna bona'i ya'ma ka epekito osahi epito enele'mo bati hulata nohube. Ya hu'ehina'mu lenali amuya melete foipa hapatini he'mite komopatini li gelehe hilo.

20 Kehelilo. Nani kafega nohuto begele begele tito ilata nohube. Luga'amagi enali kaga'ni ya'ma kehelilete kafe sigi netenogo enali nonugu tilube'mu hube. Tito nose'na lamana'a noto epito hinogo enali hiti nani hiti noto minalune'mu hune.

21 Nani amuya moloto Satahi be ligilogo afo'nifu ya'ma ai'a sekele mamu'a hiti kefa hisa minolatana nohinalo minolata nohube.

Luga'amagi enali monolugu amuya melete mine lite bite Satahi luba'a be ligilana'a ya'ma ana suhi hite nani'ni ya'ma elesa melenogo nani sekele mamu'a hiti kefa hisalo nohuna namaha'aga moneka minaluta'mu yabe.

²² Sikalafu'i yauba Hu'mamofihī yagapana'a li gehesa hi'ahanamagihī ka'a ya'ma luto lu noepina ya'ma enegekesa hokolo hinogo keheliya ite kehelilabe.

4

Kokulumagu Hu'mamofihī fokehi lilata nehana ka'a

¹ Nani ana'ina ya hu tegi huto bu goloto nubu ego saga huto bu go'ohuna. Kokulumagu kafe mone hokolo hu'ehigo bu go'ohuna ya'ma nogo'a yata'a huto higo keheli'ohuna ya'ma pikuli ya suhi huto huto huloto ma luto lu nimi'ehina: Kai malo tito minoto ana'ina huto hilina'a ya'ma kelepīnogo'ni bu galatagihe.

² Ya luto lulago ana'asi Sikalafu'uba limito nele'mo saga tigo kokulumagu sekele mamu'a hiti kefa hisalo mino'ehinamofihī gupisalo bo moneuba nohigo bu go'ohuna.

³ To sekele mamu'a hiti kefalo mino'ehina ai okaba'a mina'a minomo tito mino'ehina efahi gi'a yasipa efahi, ya suhi huto konilia efahi safana ya suhi huto besa besa loto mino'ehina. To kefa hisa nekisa'aga bego bego huto ya'ma mone figenefamofihī kifīya'nalogo'na efahi ya suhi huto fi bego huto ni'igo bu go'ohuna.

⁴ To sekele mamu'a hiti kefa hisa napa'a fi bego hite ya'ma fato kefa hisa mone kegi'a 24

kefa ni'igo bu go'ohuna. Kefamofihi gupisalo olopa kaba bona'i luga'a 24 enali koholi gukete'ani fayaha'a hiti lite hekelete mine lite bite mine'ahana to kakili'mofihi sekele mamu'a golitu lolo hi'ahana ya'ma lataha'aniga ni'igo bu go'ohuna.

⁵ To sekele mamu'a hiti sipi kefa hisaloti ya suhi huto kopisi'na sipi li melebeya nohigo nogo'a kokililika hiti luto mino'ehina. To sekele mamu'a hiti kefa gobisa'aga ya'ma logo libi'i 7 loto mino'ehina ya'ma Hu'mamofihi meha'amofihi amuyalo 7 ni'igo meha'amofihi libi'a mino'ehina.

⁶ To sekele mamu'a hiti kefa hisamofihi okaba'aga ya'ma gapo gapo'i ya suhi hite lolo hi'ahana ya'ma nagami hefuhi suhi huto minoto botolo li'ahana'a ya'ma mino'ehina.

To sekele mamu'a hiti kefa hisa luga luga'aga ya'ma kene'i amuya'a nasana loebe loebe mine lite bite mine'ahana. Enali enubu'aga to enemegegaga enubu bai toto mino'ehina.

⁷ To mone kene'i ai laeoni luba kala ya suhi huto to mone'i bulumaka yaga nala'a ya suhi huto to mone'i ai okaba'alo bona'magihi suhi huto to moya suhi huto to mone'i ai okaba'alo bona'magihi suhi huto to mone'i ya'ma lupahi koke'na'a ya suhi huto li su toloto mino'ehina.

⁸ Kene'i amuya'a nasana loebe loebe enokoke'na 6 to koke'na ifo'aga to afetoga enubu'a babu luto ni'igo to sinihi gito go'i luto higo kehe ite ma lite nama lilata nehabe: Sipi Boti Hu'ma, hetofa hapa hapa'a bo nohibe. Amuya'a sipinamo li su ho'ehina bo. Ai koyapa'i mino'ehina to yatai nohuna bo. Ai minomo buto

minalina bo nohinagihe.

⁹ To kene'i amuya'a loebe loebe enali sekele mamu'a hiti kefa hisalo minolata nohina kumu nama lite yege filete minete ai'a gi'a le'mo ho tite ya'ma minoba minoba nohina aitoga fokehi hete enegelo bi emite nehabe.

¹⁰ To olopa bona'i luga'a 24 sekele mamu'a hiti kefalo minolata nohinaga bite enalapusa fi emite ya'ma minoba minoba nohina aitoga foke ka lu emite sekele mamu'a hiti kakili'ani ya'ma sigitete nemelete ma lite lilata nehabe:

¹¹ Sipi Boti Hu'ma laliti nohane. Kaisigo ana'ina silaga'i li huto huto molo'ahata to kai kagakalo ana'ina li huto hu su holoto nohane. Ya'mu kai hetofanaka ni'igi lali yagapanakam-agita fana mehaka le'mo saga hino luto Kigikalo to amuyakalo le'mo ho tite le'mo bati hinogo minalina'a huto nohane.

5

Sipisipi nala'a hiti fayaha pepa sa gite mele'ahana bu go'ohuna

¹ To sekele mamu'a hiti kefa hisalo minolata nohina ai yahi lamaga'aga kelebe gi'ahana pepa li'ehigo bu go'ohube. To ana pepa ya'ma gupisa'aga to okaba'aga fayahi ni'igo bu go'ohuna. To ana pepamo naga'atu 7 mu tifite sa gi'ahana.

² To amuya'a hiti agelo mone bu go'ohube. Ai ya'ma ka sipi nogo'a ma luto lu'ehina: Ki'afu bati huto minalina bouba pepamofihi naga'i gulu foto li paka soloto leka senogo bati hilina ni'ibe?

³ Ya luto lulago kokulumagu to metoga to me'mofihi komopa'agu ema moneuba ho tito pepa ya'ma kupa'agu paka soto bu galina suhi huto meni'ibe.

⁴ Ya hulago pepa ya'ma paka soto bu galina suhi huto nohina bo sa sa huto lamana bo mone menohigo ya'mu komopa'nigu keta higo sipi yibi nohube.

⁵ Yibi nohugo olopa kaba bona'i luga'amagihi enalitogati moneuba ma luto lu nimi'ehina: Yibi mehobo. Bu gobo. Yutaha nagaluguti luba kala laeoni tegi huto mino'ehina bo huto hu'ehina ai Tebitihi yagapana'a ya'ma Satahi luba'a be ligiloto pepa naga'a 7 li sala ke'ahana ya'ma aigo li paka soto bu galina'mu yabe.

⁶ Ya luto ligo nani nubu ego saga huto sekele mamu'a hiti kefa ni'inaga kene'i amuya'a hiti loebe loebe to olopa bona'i luga'a enali folagaha'anigu sipisipi yaga mone nala'a keye lu fili'ahana ya suhi huto ho tito nominana bu go'ohuna. Komu'a 7 mino'ehina. To bu'a ana suhi luto 7 mino'ehina ya'ma Hu'mamofihi meha'a 7 ni'ina sikalafu'i ai ya'ma ho lifigo me'i nekisa mokisa'aga mino baga ito nohina bomofihi ai legege huto nohina.

⁷ To sipisipi nala'auga buto sekele mamu'a hiti kefalo nohina bomofihi yahi lamaga'agati ya'ma kelebe gi'ahana pepamo ya'ma li'ehina.

⁸ Kelebe gi'ahana pepamo noligo amuya moloto minolata kene'i loebe loebe to olopa kaba bona'i luga'a 24 sipisipi nala'amofihi maha'aluga bite lipi emi'ahana. Ya hilete enali nama lilibe lite ilata nasana napa gita legitana ya'ma li'ehite to

lapeli mone ya'ma golitu lolo hi'ahana hiti eto eto hite lite mine'ahana. Tu'a hiti mafeleke mamufa gilata nehana lapelugu bai toto ni'ito yanauba mono bona'magihi Hu'mamofitoga nunumu lilata nehanamofihi babeyafa suhi huto ni'ibe.

⁹ Nama kosaba'i mone ma lite li'ahana: Kai bati bo nohatagi kelebe gi'ahana pepamo lito naga'i gulu foto li paka salata babeyafa huto nohane. Kai kahago filito kai golahakatu bona'i asagatoga fato fato bona'i to fato fato enonogo hiti to fato fato enugufa hiti to fato fato metoga bona'i mina fito enele'mo fato fato huto Hu'ma nohinaga enele'mo molo'ahatamo ni'ibe.

¹⁰ Hu'mamofihi afotifihi kele kele'i hi eta-labe luto ai mono ka'alo mamufa gilata nehana bona'i enele'mo kapo'alugu molo'ahatamo ni'ibe. Enele'mo mololatogo metoga kaba hite minete enigihiti bona'i lolo hite minalune'mu habe.

¹¹ Aku'i nubu bu go saga huto bu go'ohuna. Ya'ma agelo samahi tite silaga'magihi enabagaguti kaga silaga'i keheli'ohuna. Enali ya'ma 100 milioni to tauseni to tauseni mine'ahana. Enali ya'ma sekele mamu'a hiti kefa hisalo to kene'i amuya moloto minolata loebe loebe nehana to olopa bona'i luga'a neminana hepato fi bego hite minete,

¹² ka sipi lite nama ma lite li'ahana: Sipisipi nala'a kohe tete ho fili'ahana ai bati nohinamo ni'igi aitoga kaba huse'na hiti to babu mina'a hiti to keheli fe lulata to amuya lilina legege huto li emilo. To bona'i yege yege'magi fokehi lite ai'a gi'a le'mo ho tite liyafa lilete fana meha'a huto hilibe lite lilete aitoga enegelo bi emilo.

Ana nama lite li'ahana.

¹³ To nani silaga kene'i kokulumagu ni'ina nasana to melugu ni'ina nasana to me'i ko-mopa'agu ni'ina nasana to hege nagami'i ko-mopa'agu ni'ina nasana to me'i fato fato ni'ina nasana yege yege'magi ma lite nama nelago keheli'ohuna: Sekele mamu'a hiti kefa hisalo minolata nohina to sipisipi nala'a nohina etali kumu enofokehi hete etigi'atiti le'mo ho tilete fana meha'atiti huto huto hibe, mino bati hula-tana to amuya etalitoga minomo buto mino bai toto minalube'mu hibe.

¹⁴ Ya lite lilago kene'i amuya minolata loebe loebemagi kaga nona'a li epite: Lama'naka yabe lite lilago olopa kaba bona'i luga'a enali enalapa-pusa fi etimite etalitoga yege fi'ahana.

6

Sipisipi nala'auba pepa naga'i i hepulu tito li paka so'ehina

¹ To nani nubu bu go saga huto bu go'ohuna. Ya'ma sipisipi nala'auba pepa naga'i 7 gi'ahana'a lito napa 1 naga'i i hepulu tito li paka nosago to kene'i amuya moloto minolatana loebe loebe enalitogati moneuba ai kokililika suhi luto kehe i'ehina: Obo, luto ligo keheli'ohuna.

² Ya ligo hosi yaga koholina mone ago bu go'ohuna yabe. Gupisa'alo bo mone ai gimia lito nohigo sekele mamu'a hiti kakili'mo emilago luba nasana be ligito buto ana'ina silaga'i be ligilube'mu bu'ehina.

³ To sipisipi nala'auba pepa naga'i napa 2 i hepulu tito paka solago kene'i amuya moloto minolata napa 2 ai kehe ito lu'ehina: Obo.

⁴ Ya ligo hosi yaga safai mone huto huloto o'ehina. Gupisa'alo ya'ma bo mone mino'ehina ya'ma melugu nasana li he'milenogo bona'magi enali ai ho filinogo ai ho filinogo hilabe luto yamofih amuya'a emi'ehina to luba sipi li huto hilina yamofih amuya emita'i yatamalo emilago lito mino'ehina.

⁵ To sipisipi nala'auba pepa naga'i napa 3 i hepulu tito paka solago kene'i amuya moloto minolatana napa 3 ai'a kehe ito lu'ehina: Obo, luto ligo nani kehelito nubu bu go saga huto bu go'ohuna. Bu nogogo hosi yaga nupa'i mone huto huloto o'ehina. Bo mone gupisa'alo mino'ehina. Ai yaha'atu guna malalina nasana sikeli yabe mone liloto mino'ehina.

⁶ To kene'i amuya moloto minolata loebe loebe nasanamagihi folagaha'anigu bona'magihi nogo'a legitana huto huloto ya'ma luto ligo keheli'ohube: Nose'na masu loebe loebe yanamofih mina'a moneko kina to kile'mofih masu'i loebe monebe moneko kina eto eto hu epilo to oliba nogoya'a to bai nagami'i ya'ma li sibina mehilo.

⁷ To sipisipi nala'auba ai pepa naga'i napa 4 i hepulu tito paka solago kene'i amuya moloto minolatana napa 4 ai kehe ito lu'ehina: Obo, luto ligo keheli'ohuna.

⁸ Ya huto nubu bu go saga huto bu nogogo hosi yaga mone gufa'a okoho tegi huto lo'ehina ya'ma ago bu go'ohuna. To bo mone gupisa'alo nomi-

nana ya legi huto gi'a Fililatana ya'ma to megesalo mege'i moloto o'ehinamofihi gi'alo ya'ma Kene Mala Mala'na yabe gi'a mele'ahana. To etali melugu bona'i kupa loebe loebe fi hala'ibe lite neago li gehesa mone ya'ma luba to kau'na sipi to besise luna lana to lopi kafa'nama luba nasana ya'ma huto hite bona'i enele'mo sibina hilabe luto yamofihi enoho fililo luto amuya etimi'ehina.

⁹ To sipisipi nala'auga pepa naga'i napa 5 i hepulu tito paka solago bu go'ohuna. Bona'magi Hu'mamofihi ka'a lu yege hete minete li futili hi'ahana'mu yabe lite enoho fili'ahana yabe. Enali enemehi ya'ma fifa ilata nehana mamufa gilata hitamofihi maha'aga nehago bu enogo'ohuna.

¹⁰ Enali kaga kehe sipi ite ma lite li'ahana: Sipi Boti hetofa hiti lamana'a kai kana'a sipi le'mo yatama hu'ahane. Kai golahati'mu foipana melugu bonatoga ni'ina ya'ma hiya yupahi kaga'ani loko huto pa salane?

¹¹ Ya lite lilago koholi gukete hapa'a gu'i enemeto enemeto epi su holoto ma luto lu epi'ehina: Agoya yagapana'i lenalalutinigi luga'a ana hite enoho fililana enali Hu'mau lu keheli'ehilina'a li eto hilina'mu geba hite nesi'asi minalo.

¹² To ana'ina yamofihi ma huto bu go'ohuna: Sipisipi nala'auga ai pepa naga'i napa 6 i hepulu tito yamofihi paka nosago imima'i sipi li'ehina. Imima'i noligo yege ya'ma kotinifa gito ifi to'ehina, nupa gu'i tafa'a ya suhi lolo hu'ehina. To ikahi ya'ma gola tegi lolo hu'ehina.

¹³ To sonofi'i enali yasiuba noligo namopa yafa yamofihi kosaba legeya'a ligi mo i'ehina legi hite

kokulumaguti melugu limo koko hi'ahana.

¹⁴ To kokuluma ai ya'ma fuka bito pepagu kelebe noguta ya suhi huto kelebe gito buto fa'menena lolo hu'ehina. To kosa to hege nagamilugu me'i ti'ehinana enali asaga'i mopo mopo hago hepa'anigati he'milete bi'ahana.

¹⁵ Ya suhi huto huto nohigo melugu enigihiti bo to kaba bo to gimi bo'animofohi kaba bo to fe'noha'ani hiti bo to amuya bo to sipi bo to lapa mebi'ehina bona'i asagatoga enali kefaha mulilugu to kosamofihhi hupigu felete fala kite mine'ahana.

¹⁶ Ya hite nehite, kosa asaga'i to efahi napa'a kehe ite yibi bena nehite lu epilete ma lite li'ahana: Limite ifi te letalo. Sekele mamu'a hiti kefa hisalo minolata nohina ai bu'alo huto hu emi lalutigi to sipisipi nala'amofihhi komopa'a logo bise'na'a bu go lalutigihe.

¹⁷ Logo bise'na'atitimofihhi kana'a sipi huto hu'ehinagi bo moneubafi moneuba fa'mene mone ho tito meminalube'mu hibe lite li'ahana.

7

*Isilaeli bona'i 144 tauseni enogobisalo
Hu'mamofihhi omiha'a mino'ehina*

¹ Ya hulago nani nubu bu golago buto agelo loeyagi loeyagi nehago bu enogo'ohuna. Enali me'i nekisa'a loebe loebe ni'ina yalo mine lite bi'ahago bu enogo'ohuna. Melugu yasi loebe loebe lite mine'ahana yamofihhi metoga to hege nagamilugu to yafa yasi mone melilibe lite lila lila hite mine'ahana.

² Ya hilago yege notinagati agelo mone notigo bu go'ohuna. Ai amuya moloto minoba minoba Hu'mamofihī omiha'a lito mino'ehina. Ai ya'ma agelo loeyagi loeyagi ya'ma metoga to hege nagamilugu bauna fi lalabe luto yamofihī amuya'a epi'ehina'a kehe sipi ito ma luto lu epito lu'ehina:

³ Lenali melugu to hege nagamilugu to yafa mele'isi bauna mefilo. Lali kohe toto Hu'mamofihī yagapana'a enogobisalo ya'ma omiha'a molo epalaluta'mu yabe.

⁴ Ya luto ligo bona'i enogobisalo Hu'mamofihī omiha'a mino'ehina'a enali li nupa hite napa'ani ya luto ligo keheli'ohuna: Isilaeli bona'magihi naga'ani fato fato'i silaga'i 144 tauseni enali enogobisalo Hu'mamofihī omiha'a mino'ehina.

⁵ Yutahi naga'i 12 tauseni omiha'a hiti mino'ehina, Lubenihi naga'i 12 tauseni, Gatehi naga'i 12 tauseni.

⁶ Asehi naga'i 12 tauseni ana huto omiha'a hiti mino'ehina, Nafatalihi naga'i 12 tauseni, Manasehi naga'i 12 tauseni.

⁷ Simionihi naga'i 12 tauseni ana huto omiha'a mino'ehina, Libaihi naga'i 12 tauseni, Isakahi naga'i 12 tauseni.

⁸ Sebulunihi naga'i 12 tauseni ana huto omiha'a hiti mino'ehina, Yosefēhi naga'i 12 tauseni, to Beyaminihi naga'i 12 tauseni yabe. Ya'amagihi Hu'mamofihī omiha'a ya'ma enogobisalo mino'ehina.

Fato fato metoga naga'i babu luto mino'ehinamofihī ka'a

9 Ya hulago nubu egolago buto mana bu go'ohuna: Noto noto bona'i luga'amagihi babeyafa'a fato fato enugufa hiti to fato fato naga'i hiti to kaga'ani fato fato'i to naga'i babu lite ya'ma bo moneuba leka so su mehose suhi enali sekele mamu'a hiti kefa hisamofihi gobisalo to sipisipi nala'a ai maha'aga ho tite nehago bu enogo'ohuna. Enali ya'ma koholi kata li hekelete lose lose'na fekilite enayanugu ya'ma lose lose'na hekele ite lila lila hite mine'ahana.

10 Lila lila nehite ka sipi kaguti ma lite li'ahana: Lubuto bilata nasana ya'ma sekele mamu'a hiti kefa hisalo minolata nohina afotifu Hu'mamofihi aitogati to sipisipi nala'a aitogati ni'ibe.

11 To agelo asaga'i to olopa kaba bona'i luga'a to kene'i amuya moloto minolata loebe loebe enali ho tite fi bego hite sekele mamu'a hiti kefa hisalo li melete mine'ahana'a enali sekele mamu'a hiti kefamofihi maha'aluga lapusa fi emite Hu'mamofihi fokehi hete ma lite nelite li'ahana:

12 Lama'na ka lusa gilata to ai fana meha'a bati hulata to keheli fe lulata to fokehi lulata to gi'a liyafa hulata to kaba huse nasana to amuya nasana Hu'mamofitoga yabe lulata nasana mino'ehina ya'ma mino lito buto mino бага ito minalina'mu yabe. Ma'naka.

13 Ya lite li nehe'migo olopa kaba bona'i enal-itogati moneuba loka ho netoto lu'ehina: Ki'afu ki'afu hapa'a hiti koholi kata hekelelata nehana'a ya'ma hiyagati nehabe?

14 Ya luto noloka hago nona'a ma luto lu emi'ohuna: Kibina bo'nimaka ya'ma kaika keheli'ahatigi lu menonimine. Ya luto lugo

ai lu'ehina: Enali kalana'i mele ketelata nehanamofihi komopa'aguti enabaga hiti e'ahanamo ni'ibe. Enali gukete'ani ya'ma sipisipi nala'amofihi golaha'atu okala hite lite hapa'a li lolo hite li'ahabe.

¹⁵ Ya'mu Hu'mamofihi sekele mamu'a hiti kefa hisamofihi maha'aluga nehite utehe etehi sipi mono nonugu agoya hi etete minelata nehabe. Ya nehago sekele mamu'a hiti kefa hisalo minolata nohina ai'a kaba hu epoloto minalube'mu hibe.

¹⁶ Ya nehite nose'na'ani'mu kau'na mehalana'mu yabe. To nagami kumu kau'na meenalalina'mu yabe. To yegeuba meenalalina'mu yabe. To mukoho nasana moneuba enugufa'ani laga mehilina'mu yabe.

¹⁷ Kefa hisa folagaha'agu sipisipi nala'a nohina ai'a ya'ma kaba hu epalalina'mu yabe. Ya hinogo minoba minoba nasanamofihi ipi opohi notilina nagamitoga enele'moto bilube'mu hibe. Ya hulenogo Hu'mau ai'a enubu nogoya kele li epalalina'mu yabe luto enali aku'i yibi mehilana'mu lu nimi'ehina yabe.

8

Pepa naga'i napa 7 i hepulu tito paka so'ehina

¹ Ya hulago sipisipi nala'auga ai pepa naga'i napa 7 i hepulu tito paka so'ehina. Ya nohigo kokulumagu ka mekoko tito ni'igo kana hupamone'i nobigo

² yamofihi su nohago agelo 7 enali Hu'mamofihi maha'aluga ho tilete nehago bu enogo'ohuna. To pikuli 7 epigo lila lila hite mine'ahana.

³ To agelo moneuba tu'a hiti nasana mamufa gilata lape'i golitu lolo hi'ahana nasana hiti liloto o'ehina. Oto mamufa gilata hitamofihhi maha'aga ya'ma ho tiloto mino'ehina. Ana kegi'a tu'a hiti nasana lamana'a babu lite ya'ma lime emilago sekele mamu'a hiti kefa hisamofihhi gobisalo ya'ma mamufa gilata nasana to golitu lolo hi'ahana minoto yamofihhi gupisalo tu'a hiti nasana mone laita huto mono bona'magihi Hu'mamofitoga nunumu lilata nehana yalo'i molo emi epolo'ehina.

⁴ Ya nohigo agelo ai yaha'a su to'ehinaguti lokiya tu'a hiti yanauba mono bona'i enali Hu'mamofitoga nunumu lite neminana'amagihi molo emi epalago Hu'mamofitoga ti'ehina.

⁵ To agelo ai ya suhi huloto mamufa gilata hitaloti logomofihhi lokunusa'a liloto lapelugu molo bai toloto melugu li fulugu bi he'migo limi'ehina. Nolimigo kokililika sipi noligo fato nogo'ani hiti noligo kopisi'na li melebeya nohigo imima'i mone'i li'ehina.

Agelo 7 enali pikuli 7 fu li'ahana

⁶ Ya nohigo agelo 7 enali pikuli lite mine'ahana yamagi pikuli fu lilune'mu le'mo keta mehuse hite mine'ahana.

⁷ Ya hulago agelo kohe'auba ai ya'ma pikuli fu lulago ko'i hogisopa legeya'a to logomofihhi lokunusa'a lito gola hiti li sibi sibi hi'ahana yauba melugu mo i'ehina. Noigo melugu kupa'a loebe monebe fi loko hite nehago kupa'a monelugu ya'ma yafa logouba lo su ho'ehina to kupa

luga'a ya'ma kifi kosaba'i asaga'i logouba lo su ho'ehina.

⁸ To agelo aliha'a napa 2 ai pikuli fu noligo nasana mone sipi kosagu ana suhi huto logo guluya meha'a hiti hege nagamilugu i fekele lito limi'ehina. Limilago hege nagami'i fi loko huto loebe monebe hulago mone'i golako lolo hu'ehina.

⁹ Hege nagamilugu fato fato nasana fi loko huto loebe monebe lolo higo monelugu ya'ma ana'ina fili gehesa hi'ahana to ana huto fi loko huto loebe monebe lolo higo mone'a nagamilugu botimo ya'ma ibe tigibe hu'ehina.

¹⁰ To agelo napa 3 ai pikuli fu noligo sonofi'i napa'a mone kokulumaguti itefe lito limi'ehina yauba libi'i ya suhi huto gulu gulu'a hiti lim-ito loebe monebe lolo higo monelugu ipi opoho nagami'i hiti to biya nonuhu nagami'i hiti mone'agu folo'ehina.

¹¹ Ana sonofi'i gi'a ya'ma Ofu'yau ekesa halibe nelana yabe. Nagami'i ya'ma fi loko huto loebe monebe hu'ehina mone'i ya'ma ekesa ho su hago bona'magi enali nelago ekesa'auba enahago fili su he'ahana.

¹² Fili su nehago agelo napa 4 ai'a ya'ma pikuli fu noligo yege ikahi to sonofi'i yamagihi fana meha'ani fi loko huto loebe monebe hulago mone'mofihi fana meha'a su ho'ehina. Fana meha'ani nesi nohigo go'i fi taga hu epoloto go'i lu'ehina. To fuligagu yege nesi'a besa loloto to folugu'i ana huto ikahi sonofi'i fi taga hu epoloto fi besa nesi'a lo lito hu'ehina.

¹³ To nani nubu egolago buto nama lupahi sipi mone bu go'ohuna. Bu go'ohunana ya'ma muya beletoga kasa gito nohuto nogo sipi luto ma luto kehe i'ehina: Akae, akae. Agelo loebe mon-ebe enali pikuli'ani fa'mene ma ni'ibe ya'ma fu linogo nogo melenogo melugu bona'i enali hena hena'ani hilana ni'ibe luto ligo keheli'ohube.

9

¹ To agelo napa 5 ai ya'ma pikuli fu noligo nani bu go'ohuna. Sonofi moneuba minoto kokolumaguti ifi tito melugu nolimigo bu go'ohuna. To yatama kelimofihi kafe'a sigilibe luto yamofihi foloke'a emigo li'ehina.

² To yatama kelimofihi kafe'a nosigigo lokiya sipi ti'ehina. Foya nolito sipi fi'mo nogoyotogo lokiya tilata nohina ya suhi huto keliguti ti'ehina. Lokiya ya'ma tito yegemofihi bu'aga to megesaga meya ifi to'ehina.

³ Ifi notago lokiyamofihi komopa'aguti atehi ya'ma melugu limi'ahana. Enabaga'ani ya'ma kakamuke'i ya suhi huto amuya moloto mino'ehina.

⁴ To enali melugu kifi yafa haya'a ya'ma bauna fite menalabe luto lu laga hu epolo'ehina. Bona'i Hu'mamofihi omiha'a enogobisalo meni'ilina'a analigo ya'ma luba fi epalalabe luto lu epolo'ehina.

⁵ To atehi enali enehenogo fililabe luto meni'ibe. Fa'mene enoho mefililabe luto ikahi layahi mone kegi'a su henogo yamofihi komopa'agu akafu'i heni epelenogo keke'i lite enagabu ginogo lite minalabe luto keheli

epi'ehina. Kakamuke'uba loholago usegi asegi ito mino'ohuta ya suhi hite enagabu gi epalalabe luto keheli epi'ehina.

⁶ To ana kanagu bona'i enali fililana kapo'ani'mu sa sa hilete lilana'a mefililana'mu yabe. Fililatamofihhi ya'ma elesa meleba meleba hite sibigopa mefililana'mu yabe.

⁷ To atehi enali ya'ma hosi yagamofihhi babeyafa hite luba bona'i enali lubalo bilune'mu hosi yaga li hekele epelelete bilata nehana suhi hite ya'ma lataha'anilo kakili golitu lolo hi'ahana suhi hu'ehina ya'ma mino'ehina. To enokaba'a ya'ma bona enokaba labaga legita yabe.

⁸ To oka'ani ya'ma yatama yatama ana'magihi oka'ani ya suhi huto to enabaga yogo'ani ya'ma laeoni yagafi akafu kalamagihi enabaga yogo'a tegi huto ni'ibe.

⁹ To kefe gu'ani ya'ma fepeha'ani aeonitu lolo hi'ahana suhi huto minago bu go'ohuna yabe. Koke'na'aniguti nogo molo'ehina ya'ma hosi yaga babu lite enali lubalo bilune'mu kelefefe hilata nehana kale legi hololu lite enonogo meyelata nehana ya suhi huto mino'ehina.

¹⁰ Kasa'ani kakamuke'mofihhi kasa'a ya suhi huto бага'a ya'ma kasa'aluga mino'ehina. Yaloti bona'i ikahi layahi mone kegi'a su hago yamofihhi komopa'agu akafu'i heni epelete minalana'mu yabe.

¹¹ To agelo moneuba keli yatamalo kaba hulata nohina ai enikibina bo'ani minolata hu'ehina gi'a Yuta bona'magihi kaguti Apatoni, to Kili ki bona'magihi kaguti Apolioni, to lali katiguti ya'ma gi'a enoholata bo yabe.

¹² Ya'ma yata'a eniginaga fise nasana keta'a hiti ya'ma alo'i su habe. To loemo ya'ma huto hila'ibe luto lu'ehina.

¹³ Ya hulago agelo napa 6 ai ya'ma pikuli fu ligo mamufa gilata hita golitu lolo hi'ahana Hu'mamofihi bulo minolata nohina nekisa'a loebe loebe yagati nogo sipi luto moneuba tilo-tomo akeheli'ohube.

¹⁴ Ana nogouba agelo napa 6 ai pikuli fu lu'ehinamo ma luto lu emi'ehina: Yufalati nagami olopalo agelo loebe loebe naga'i epi'ehina enali'i gulu ho epolobo.

¹⁵ Ya luto lulago agelo loebe loebe enali ana hite ana kufugu to ana ikato ana kanalo to ana yupahi hupamone'isi ya'ma metoga bona'i fi loko hite le'mo loebe monebe hilete nehinogo li nupa mone ya'ma enehe su halabe luto enegeba hite mine'ahana enalimo ya'ma gulu ho epolo'ehinamo yabe.

¹⁶ To gimi mage'i hiti bona'i hosi yagamagihi enemegesalo mine'ahana enali samahi tite napa'ani 200 milioni yabe lago keheli'ohube.

¹⁷ Bona'i hiti hosi yaga hiti enali babeyafa ya'ma nani bamu'i bu go tegi huto ma huto bu go'ohube: Kefe gu'ani i kolo bise'na ya'ma logo guluya meha'a suhi safa'na to okohona tegi mone leukehi oka'a to gufi'i satugu tegi hite i kolo bite mine'ahana. To hosi yagamagihi lataha'ani ya'ma laeoni akafu kalamagihi lataha'ani ya suhi huto nohigo enabagaguti ya'ma logo guluya meha'a to lokiya hiti to gufi'i logogu nolago bu go'ohuna.

¹⁸ Hosi yagamofihi bagaguti ya'ma logo gu-

luya mehi to lokiya to gufi'i kefa logogu lolago limito metoga bona'i fi loko huto loebe monebe lolo nohigo li gehesa monelugu ya'ma enoho su ho'ehina.

¹⁹ Hosi yagamagihi amuya'ani ya'ma enabagagu to kasa'aniga mino'ehina. Kasa'ani ya'ma osifa tegi huto lataha'a hiti nohigo yanatu bona'i enagabu gise nasana epilata nehana.

²⁰ To ana kufe kafe nasanauba bona'i luga'a meenoho'ehinamagi enali komopa'ani li gelehe mehise enali fa'mene nasana lolo hite lilete lila lila hi'ahana ya'ma li mehe'mi'ahana yabe. To foipa felemofihi to faga lugefa nasana golitu to silibatu to aeonitu to efatu to yafatu lolo hi'ahana'a be gete kehelise'na meni'ina'a to kapo moloto mebuse'namofihi ya'ma lipite enalapusa fi epite mine'ahana.

²¹ Ya hite minete, bona'i enehe fililata'a to nalisa to moko lise'na to gumina nasana ya'ma mehe'mi'ahanamo ni'igi anana kumu komopa'ani i gelehe mehi'ahana yabe.

10

Agelo moneuba pepa nesi'asi kelebe gi'ahana mone lito mino'ehina

¹ To amuya'a hiti agelo moneuba kokulumaguti nolimigo bu go'ohuna, Ai ya'ma gufa'aga sopohi giloto mino'ehina. Lataha'alo ya'ma figepa'a besa besa loloto mino'ehina. Okaba'aga yege silikeha'a lolo huto mino'ehina. To gigusa luga luga'a ya'ma lapusa legi huto logo gulu gulu loto loto mino'ehina.

² Yanugu ya'ma pepa nesi'a mone liloto no-huto ya'ma kelebe gi'ahanaguti litata loloto mino'ehina. Gigusa lamaga'agati ya'ma hege nagami'mofihi gupisa'alo ho tiloto mino'ehina. Gigusa soga'agati metoga liloto mino'ehina.

³ Ya huloto nohigo laeoni yaga nogo'a sipi molo'ehina ya suhi huto ka sipi luto kehe igo kokililika 7 enali ka nona'a sipi li'ahana.

⁴ Enonogo nemalago keheliloto'ni fayahi kayalube'mu nohugo kokulumaguti nogo'a moneuba katiya'i moneuba ya luto noluto limi'ehina: Kokililika 7 enali kaga li'ahana ya'ma suguna ka ni'igo fayahi mekoyobo. Ya'ma ka fala kito komopakagu mineno.

⁵ To agelo ya'ma hege nagami'i gupisalo to metoga ho tito mino'ehinauba ai'a yahi lamaga'a kokulumagu li saga huto

⁶ mone kaga lu molo'ehina. Ya'ma minoba minoba huse bo, kokulumatoga asaga nasana to metoga asaga nasana to hege nagamilugu asaga nasana li huto hu su ho'ehina bo, Hu'mau, ai'a gi'alo kaga'a ya'ma agelouba ma luto kaga molo'ehina: Kana'a mone geba huto meminaluta'mu yabe.

⁷ Agelo napa 7 ai pikuli fu linogo nogo'a sipi malalube'mu hibe. Ya'ma suguna ka koy-apa'i Hu'mau keke keke'amagihi lu huto huto bona'amagihi lu epi'ehinauba ma'asi huto hu su hoto huto hilube'mu hibe luto lu'ehina.

⁸ Agelo ya luto noligo kokulumaguti nogo'a sipi keheli'ohuna ana huto aku'i huto huloto ma luto lu nimi'ehina: Kai buto agelo hege nagami'i gupisalo to metoga ho tiloto nohina

aitogati fayaha pepa kelebe gi'ahana yatoga lita loloto nohina ya'ma libo.

⁹ Ya luto lulago nani agelo nohinalo buto pepa nesi'a liloto nohina ya'ma nimibo luto lugo ma luto lu nimi'ehina: Liloto nobo ligo nolago luto komopakaluga ekesa'i halube'mu hibe. To lito kabagalo nemeletogo ya'ma upe'i nogoya'a legi huto lagaka kebesilube'mu hibe.

¹⁰ Ya luto ligo pepamo ya'ma yatogati lito no'ohuna. Noloto nabagalo ya'ma upe'i nogoya'a ya suhi huto laga gofa hu'ehina. To mikili hogo komopa'niluga ya'ma ekesa ho'ehina.

¹¹ Ya hulago ya'ma luto lu nimi'ehina: Kai bona'magihi li gehesalo silaga'i enugufa'a fato fato'i to melugu bona'i fato fato'i to ka'ani fato fato'i to enikibina bo fato fato'i enali kumu lu yege hose ka mone'a hiti aku'i lubo.

11

Hu'mamofihika'a lu huto huto bomale'ititihika'a

¹ To agelo moneuba akepa osahi molo legege huse osaha suhi huto nonimito ma luto nimi'ehina: Kai ho tito Hu'mamofihika'a sipi mono nohi mamufa gilata hita hiti molo legege huto komopa'agu Hu'mamofihika'a enalapusa fi emise nehana'a leka sobo.

² To sipi mono nopofihika'a feguto hepa'a ya'ma molo legege huto be megose fa'mene he'mibo. Yamofihika'a notoga bona'magi Hu'mamofihika'a mekehelilata enali'i yabe luto fi laga huto he'mi'ohuna ni'ibe. Enali lamana hepato

Yelusale'i ya'ma ikahi 42 yamofihi komopa'agu bila ela hite ika ika hite minaluna'mu yabe.

³ To nani ka'ni lu huto bo loemo lu etiminogo'ni gukete tafa'a li hekele'ehite bona'ni ya'ma ka'ni lu epi epi hite nehinogo ana foyamofihi kana'a ikahi 42 o belenogo su halina'mu yabe.

⁴ Etali oliba yafa loemo to libi'i loemo ya'ma me'mofihi Sipi Bo'a ai bulo ho tilete minete ya suhi hite neha'ibe.

⁵ Bo moneubafi moneuba luba li etimilina ya'ma etabagaguti logomofihi kele'auga ikalafu ito lalube'mu hibe. Ya suhi huto bo moneubafi moneuba luba etahalinamoya ai'a nukuma'i nalina'mu yabe.

⁶ To etali etubugilo kaba hila'inamofihi amuya etimi'ehina ni'inagihe. Hu'mamofihi kaga'a lu yege hete neha'inogo kokuluma hekini lo eto'aha'igo ko'i meilina'mu yabe. To asaga gulu gulu nagami'i kaba hite amuya'a hiti ya'ma etimi'ehinamo ni'igo etali ana nagami'i golaha lolo hi etala'ibe. To melugu silaga'na gumi'i halina'a huto hilibe lite etegekesagu kehelilete li'inogo huto hilina'mu yabe.

⁷ To mono ka lu yege hala'ina kana'a su holenogo yatama keliguti luba yagakafa tilina'mu yabe. Tiloto luba etoho etebe ligito etehelenogo filila'ina'mu yabe.

⁸ Filile'inogo bona'i etali etugufa'atiti he'mile'inogo hepa'i sipi lamana'alo kapogu kete minala'ina'mu yabe. Sipi Bo'atitimofihi ya'ma ana hepato koyapa'i malipu yafalo helago fili'ehina hepa'mofihi ya'ma gi'a fono kamofihi ka'aguti Sotomu to Iyipi yabe, lite lilata nehabe.

9 Ya hilenogo noto noto bona'i luga'amagi suhi huto naga'i fato fato'i to nogo'ani fato fato'i to enugufa'a fato fato'i silaga'i ya'ma etug-ufa'atitimofihi kana'a loebe monebe to nekisa'a ya'magu be etegelete minalana'mu yabe. Ya nehinogo luga'amagi keli halune lite linogo o'e lite lu laga hilana'mu yabe.

10 To ana mono ka leli'ali bole loemo etali melugu bona'i ya'ma enagabu gi epolose nasana sipi epilata hi'aha'inamo ni'inagi fili'aha'ina'mu yabe lite enegelo bite nose'na li nupa hite guna ite li muyalo malo hilana'mu yabe.

11 To kana'a loebe monebe to nekisa'a su nehenogo Hu'mamofitogati kosaba amuya li huto hulata nohina sikalafu'uba limito etugufagu tinogo mopo hite ho tila'ina'mu yabe. Ho tile'inogo bona'magi be etegelete enefelegelele aku'i bilenogo topa hete koli sipi hi'ahana.

12 Ya hulenogo kokulumaguti nogo'a sipi moneuba ya'ma luto lu etimi'ehina: Etali malo tiliyo linogo fateha'atitimagi enali be etege'ehinogo sopohi gupisalo kokulumagu ti'aha'ina yabe.

13 To ana yupahi kokulumagu tite nemina'igo ana'asi imima'i sipi li'ehina. Noligo ana hepa'i luga'a sibina hu su nohago hepa'i luga'a 9 fa'mene mino'ehina. To bona'i 7 tauseni fili su he'ahana. To enubu hiti minalana'amagihi sipi enelesa nelinogo Hu'mau kokuluma afo'afihi gi'a liyafa hinogo bati hite minalune'mu habe.

14 Oho, keta'a hiti liginaga fise'na loemo ya'ma alo'i huto hu su ho'ehibe. Kehelilo. Ma'asi aku'i mone keta'a hiti ya'ma huto hilube'mu nohibe.

Pikuli napa 7 fu li'ehina

¹⁵ Ya hulago agelo napa 7 ai pikuli fu noligo kokulumagu ya'ma enonogo sipi melete ma lite li'ahana: Yatai ya'ma noto noto bona'magihi kaba hulatanamofihi amuya'amoya Sipi Botimofihi to le'mo ho ti'ehina'amofihi ai yanagu nohigo kaba hu epoloto mino'ehina. Yatai enigihiti bo lolo hilibe luto linogo mino lito buto minalube'mu hibe.

¹⁶ Ya lite lilago olopa kaba bona'i luga'a 24 Hu'mamofihi bulo sekele mamu'a hiti kefa hisa'anilo nehanamagi limite enalapusa fi emite Hu'mamofihi ma lite fokehi li'ahana:

¹⁷ Sipi Bo, Hu'mau enebe ligi'ehina ai koyapa'i mino'ehina to yatai nohuna bo. Lali kai'i kofokehi ya'ma luto nohone: Kai amuyaka sipi lita lo'ahanago huto nohibe. Ya huloto kigibina bo minoto kaba hu epololata foya hapi fito li huto nohane.

¹⁸ Ya hulatogo noto noto bona'i komopa'anigu logo nobinamo ni'ibe. Kai kipakafa halina huto hilina kana'a alo'i tupa nohibe. Fili'ahana bona'i enali foipana'animu ka foya li epalalata kana'a huto hu'ehibe. To kele kele yagapanaka mono ka leli'ali bona'i to bonakamagi asaga'i amuya keheli'ahana sipi nehana'a hiti lagaso'a bona'i asaga agoya hu kimi'ahana, enali mina'a epilata kana'a tupasi nohibe. To metoga nasana li sibina hilata nehana bona'i enali'i ya'ma enele'mo sibina hu epalalata kana'a hiti mone'na hupamone nohibe.

¹⁹ Enali ya lite fokehi lilago kokulumatoga Hu'mamofihi sipi mono noha'a hokolo hulago

lu mu tifise'namofihi kaga'a bokisi yamofihi sipi mono nohi komopa'agu huto hu'ehina. To kopisi'na li melebeya nohigo to nogo'ani nela to kokililika babu nolina to imima'i noligo sipi ko'i hogisopa legeya'a i'ehina yabe.

12

A'i mone hiti hagulu osifa'i etalika'atiti

¹ Ya hulago kokulumagu li nupa sipi mone ma huto huto hu'ehina. A'i mone mino'ehina ai yege silifi'amofihi kata lolo higo mino'ehina. Gigusa komopa'aluga ya'ma ikahi mele ete'ahana. To lataha'alo ya'ma sonofi'i 12 yanatu kakili'a lolo hi ete'ahana.

² To ai yagapana'a hiti ketalina'mu yabe. Pana'i ketalube'mu nohuto gabu gigo usege'i asege'i huto sipi nogo'a luto mino'ehina.

³ To ya huto nohigo kokulumaguti li nupa mone ma huto huto hu'ehina. Hagulu osifa'i sipi mone mino'ehina. Keleha'a safa kini kini luto mino'ehina. Lataha'a ya'ma 7 to komu'a 10 mino'ehina. To lataha'alo kakili 7 bu'ehinalo ya'ma enigihiti bomagihi kakili mone bi etelago mino'ehina.

⁴ Ya nohigo ya nasanauba kokulumatoga tito nohuto kasa'atu sonofi'i ya'ma fi loko huto loebe monebe huto li tifi he'mi he'mi higo li gehesa mone ya'ma metoga limi'ehina. To hagulu osifa'i ai ya huloto a'uba pana'i neketenogo hoto nalube luto buto maha'aga ho tito mino'ehina.

⁵ To pana'i ya'ma ketago yamofihi noto noto bona'i aeoni fatusatu kaba hu epalalibe luto lu eto'ehina. To pana'i ya'ma huto hulago li fenene

hite Hu'mamofitoga nu kite hololu lite lelite tite sekele mamu'a hiti kefa hisamofihi maha'aluga he'mi ete'ahana.

⁶To a'i ai ya'ma koli huto buto ka metoga ikahi 42 li he'mito he'malabe luto Hu'mau le'mo bati hu'ehina hepato buto minago kaba hi etalune'mu habe.

⁷Ya hulago kokulumaga luba sipi huto hu'ehina. Agelomagihi kaba bo'ani Mikaeli to yagapana'a hiti gonamu tamu'a hiti enali hagulu osifa'i hoto li he'milune lilete ete li nupa hi'ahana. To mone kegi'a ya'ma hagulu osifa'mofihi yagapana'a gonamu tamu'a ana hite ete luba hite melete mine'ahana.

⁸To ya suhi hi'ahanaya Mikaeli to yagapana'a enali amuya melete luba hilana'a nehago hagulu osifa'i ai'a hiti to agelo'amagi hiti enali'i enebe ligi'ahana. Mikaeliu enali'i kokulumaguti he'mi epololoto kafe gi epolo'ehina.

⁹To hagulu osifa'i napa'auba ai koyapa'i ema afeha'aga mino'ehina bo mone gi'amofihi Sata to fato gi'a enifisa ito noto noto bona'i enimi'i moloto enogolaga bilata bo le'mo fitu fe he'migo melugu limi'ehina. Ai'a hiti to yagapana'a hiti kokulumaguti fitu fo he'milago limite melugu mine'ahana.

¹⁰Ya nehago kokulumaga ka sipi ma luto huto higo keheli'ohuna: Hu'mau lubuto bilata nohina to ai amuya bo to gulu ho letalibe luto lu leto'ehina bomofihi kaba hulata amuya'a ya'ma ahuto hu su habe. Le'mo ho ti'ehina bo, Mesia ai amuya'a huto huto nohinagihe. Ligibo lalalutigihi enali kalana'i molo epolo'ehina'mu Hu'mamofihi gobisalo ho

tito kana'amu kana'amu utehi etehi ka foya li epoloba li epoloba hu'ehina bo ai ya'ma koku-lumatogati fitu fo he'migo limi'ehibe.

¹¹ Ligibo lalalutigihhi sipisipi nala'amofihhi go-laha'amu keheli amuya mele'ahana'amagi ka lamana'a lu yege he'ahana'amu enali Satahi be ligi'ahana. Ya hite, filise'na'animu mekehelise to mino bati hise'na'animu mekeheli'ahanamo ni'ibe.

¹² Ya hu'ehina'mu kokuluma komopa'agu komopa'agu to anagu minete bite ete hi'ahana'a lenali lenegelo bilo. To metoga to hege nagamilugu nehana'a akae lenalitiniba hena hena hilana ni'ibe? Ya'ma Satau ai lenalitoga foipa foya nolimibe. To kana'a alo'i ya'ma asu halube'mu hibe. Yamofihhi keheli'ohuto'a kipakafa sipi higo ya'ma humofa'na nohibe.

¹³ Ya hulago enali hagulu osifa'i ai kokulumaguti he'mi etelago melugu limito mino'ehina'mu keheliloto pana'i keto'ehina a'i aitoga luba hilube luto buba buba nohibe.

¹⁴ To a'uba ai nama lupahi sipimofihhi koke'na'a loemo li molo ete'ahago foto'i heloto buto kame meto minoto lito hu'ehinaga hagulu osifa'i melilibe luto fala ki'ehina. Ana kegi'a he'mete nehinogo kufu loebe monebe to mone nekisa'a kana su halina'mu mino'ehina yabe.

¹⁵ Ya nehinogo hagulu osifa'uba megesaga bagaguti sipi nagami'i bili he'migo bili limito hoto mino'ehina.

¹⁶ Ya hu'ehina ana a'mo nagamilugu holoto mobilibe luto ya hu'ehina. Ya hilube'mu nohigo me'uba ana a'i he'malube luto keko'i loko higo

ana бага aka hoto suhi huto hagulu osifa'uba bili'ehina nagami'i ana kapogu limi su ho'ehina.

¹⁷ Limi su nohago hagulu osifa'i ai ya'ma ana a'mofi kumu ya'ma ita bigo yagapana'i gonamu tamu'amagihi Hu'ma lu laga hu'ehina kaga'a kehelilete Yesuhi ka lamana'a ya'ma li pili kete kosele'i meenahago lu huto hite lilata nehana bonatoga luba li epilube luto bu'ehina.

¹⁸ Ai nobuto hege nagami'mofihi kehetoga lim-ito mino'ehina.

13

Luba yagakafa loemale'ititihika'a

¹ Nohigo nani bu golago bunaga hege nagamiluguti ya'ma luba nasana akafu yagakafa mone ti'ehina. Ai ya'ma komu'a 10 to lataha'a ya'ma 7 to lataha'a minanalo minanalo ya'ma enigihiti bomagihi kakili ya'ma mino'ehina. To lataha'alo moneko moneko gi'a ya'ma Hu'mamofihi ka'a li sibi saba huto mino'ehina.

² Ana akafu yagakafa bu go'ohuna ai babeyafa'a ya'ma kelegiyabo sipi'a lolo huto yaha'a sipina ya'ma bea kalamofihi gigusa'a suhi huto to бага'a laeoni luba kalamofihi бага'a legi huto mino'ehina. To hagulu osifa'i yamofihi ai'a amuya'a to ai'a sipi kefa hisa to ai'a sipi bo lolo huto kaba hulatana hiti ya'ma emi'ehina.

³ Akafu yagakafamofihi lataha'a mone'i keye lu fili'ahanaguti aku'i ye koto bati higo noto noto bona'magi asaga'i enali be gelete yege filete lubana hiti akafu yagakafamofihi mege'i melete bi'ahana.

⁴ Ya nehite hagulu osifa'mofihi kibina bo'a lolo huto minolata amuya emi'ehinamo ni'igi asaga bona'magi lite keke bake lite hagulu osifa'mofihi ya'ma enalahupa fite lipi emi'ahana. Ya nehite akafu yagakafa ana hite le'mo sipi lolo nehite lipi emite ma lite li'ahana: Akafu yagakafa mone'i ai suhi huto menohibe. To mone kiyi'afu luba li huto hilina ni'ibe?

⁵ Ya lite lilago enugufa lelite titi nehanamofihi ka'a to Hu'mamofihi le'mo sibina hu etalibe luto bagaguti lu eto'ehina. Hu'mau kaga lu laga mehu'ehigo foya'amofihi ya'ma ikahi 42 yamofihi komopa'agu lito metoga kaba hu etoto minalibe luto kana'a molo emi'ehina.

⁶ To ya hu'ehina'mu Hu'mau ai'a ni'ina gi'a ni'ina to minolata nohina hepa'a ni'ina enali kokulumagu minelata nehana'amagihi hiti hapi fito lu sibina sabana huto mino'ehina.

⁷ To Hu'mamofihi bona'a luba epinogo enebe ligilibe luto keheli emigo ya suhi huto mino'ehina. To ya'ma Hu'mau lu laga mehu'ehigo akafu yagakafa noto noto bona'i enugufa fato fato'i to naga'i fato fato'i to ka'ani ana huto fato fato'i to melugu bona'i fato fato'i enali'i ai sipi bo'ani lolo huto minalibe luto kaba huse'na'a emito mino'ehina.

⁸ To melugu bona'i asaga'i enali enalapusa fi emi'ahana keke bake li etalabe. To luga'a enigi'ani ya'ma sipisipi nala'a he fili'ahana ai ya'ma enemeha'a minoba minoba nehana bona'magihi enigi'ani koyo'ehina bukugu koy-apa'i me'i huto mehu'ehina kanalo fayahi koy-oto molo'ehina enali'anigo ya'ma akafu yagakafa

ya'ma ya suhi mehi etalana'mu yabe.

⁹ Lenegekesa hokolo hu'ehinamagita ya'ma keheliya ite kehelilo.

¹⁰ Luga'amagi enali naga nonugu minalabe luto lu'ehinamo ya'ma minalabe. Moneuba ai emita'i yatamatu bo mone ho fililenogomo ana hite yatama emitatu ana bo ho fililabe. Hu'mamofihi nona'a pa sose bona'magi ana yupahi ya'ma li hetofa hite keheli amuya meleteba minalafa.

¹¹ To me'i komopa'aguti akafu yagakafa mone hiti tigo bu go'ohuna. Ai sipisipi nala'a ya suhi huto latahaloti komu'a loemo tito mino'ehina. Nogo'a ya'ma hagulu osifa'mofihi ya suhi huto mino'ehina.

¹² To akafu yagakafa aliha'a ya'ma kohe toto akafu yagakafamofihi gobisalo amuya'amofihi foya'a lito mino'ehina. Ya nohuto asaga melugu bona'i lu epigo kohe toto akafu yagakafamofihi lataha'a mone keye lu fili'ahanaguti aku'i ye koto bati higo ho ti'ehina ai'i ya'ma lipite agoya hi emite neminabe.

¹³ To akafu yagakafa alihi hutu hu'ehina ai fato suhi huto topa hose nasana sipi lilata nohibe. Ya nohuto mone ma huto li'ehina. Ai melugu bona'i asaga'magi be ge'ahago kokulumaguti logo ya'ma metoga limilata nohibe.

¹⁴ Hu'mau lu laga mehu'ehigo topa hose nasana amuya ya suhi huto lolo hilibe luto keheli emigo kohe toto akafu yagakafa ti'ehina ai'a bulo ya'ma topa hose nasana lolo huto melugu bona'i komopa'ani fibe taga hube huto mino'ehina. Ya nohuto metoga bona'i lu epigo akafu yagakafamofihi afeha'aga ema emitatu laga hago

fili'ehina ya suhi lolo huloto ho ti'ehinamofihi fayaha'a legita lolo hilo ligo ya lolo hite anatoga enalapusa fi emilabe.

¹⁵ Hu'mau lu laga mehu'ehigo aliha'a akafu yagakafauba kohe to'ehina akafu'na fayaha'a legita lolo hi'ahanamofihi sikalafu hu emigo le'mo ho tito kaga luse nohigo bona'magi enali enalapusa fi emite minelata nehabe. To luga'a agoya meemisemagihi enoho fililata nohibe.

¹⁶ To afafu yagakafa'uba tite nehana'a to limite nehana'a, fe'noha'ani lina'a to enumuhi meni'ina'a enigihiti bo to keke'ani ya'ma bona'i asaga'magi ya'ma ai linogo enayahi lamaga'aga ya'ma to enogobisalo omiha'ani mone keye su helata nehabe.

¹⁷ To akafu yagakafa ya suhi huto omihi ya'ma gi'amofihi fayahifi to hapa'amofihi napa'a mekeheli'ahana'a enali ana'ina mina filata nasana'mu kapo fi hekini le epelelata nehabe.

¹⁸ Ya'ma li gehesamofihi hapa'a sa hite keheliya ilabe. Bo moneuba ekesa keheliba keheliba huto komopa'agu keheli'ehinogomo akafu'na ya suhi huto napa'amofihi hapa'a ya'ma li huto hite kehelilabe. Napa'a ya'ma bo mone'mofihi gi'amofihi napa'a ya'ma 666 ya legi huto ni'inamo ni'ibe.

14

Bona'i 144 tauseni enubuto bi'ehina enali nama

¹ Ya nehago nani nubu bu golago buto bu go'ohuna ya'ma sipisipi nala'a Yelusale hepatoga Yiona kosagu ho ti'ehigo bu go'ohuna. Bu nogogo ai'a bona'i 144 tauseni ana kosagu li gehesa hite

mine'ahana enogobisalo ya'ma ai'a gi'a fayahi to afo'afihi gi'a fayahi kayago mino'ehina.

² To kokulumatogati nogo'a keheli'ohuna ya'ma nagami'i lisahi sipi ito sasa lu'ehina to ko'i kogolikohi ito mino'ehina. Ya nohigo kaga'a kehelugo bona'i asaga'magihi gita legi huto nogo nomalanamofihina nasana sipi'atu gita nogo mololata nohina ya suhi huto nogo malago keheli'ohuna.

³ Ya nehago sekele mamu'a hiti kefa hisamofihina maha'aga ya'ma kene'i amuya'a hiti loebe loebe to olopa kaba bona'i luga'amagi enali enubulo yuhufa nama mone lite mine'ahana. Ana nama ya'ma bona'magita keheliluta babeyafa huto memino'ehina. Bona'i 144 tauseni ya'ma noto noto bona'i luga'a enalitogati Hu'mau mina fi'ehina'a enubuto bi'ehina ya'amagi enalisigo kehelilana'a huto ni'ibe.

⁴ Enali ya'ma anatoga mebi'ahana komopa'animofihina hapa'a bati huto neheya kola bona'i ya suhi mine'ahana. Enali ya'ma sipisipi nala'a nohinaga mege'i melete bilata nehana enali noto noto bona'i luga'a enalitogati enubuto bi'ehinamagi Hu'mamofihina maha'aga to sipisipi nala'amofihina maha'aga neminana'asigo hapi fito enele'mo mele mele nehabe.

⁵ Enali ya'ma enabagalugati faga meluse enali'anigo ana'ina li sibina hilana'a ya'ma enalitoga meni'ibe.

Agelo loegi monegi enali ka

⁶ Agelo mone ya'ma ifo muyaluga ilege hoto nobigo bu go'ohuna ya'ma noto noto bona'magi

ka lamana'a amuya moloto minoba minoba nohina ka'a metoga bona'i fato fato'i, to enugufa fato fato'i, ka'ani fato fato'i to naga'i fato fato'i lu huto hu epitomofa'na hu'ehina.

⁷ Ai ya'ma sipi kaguti kehe ito lu epito lu'ehina: Lenali Hu'mamofihi lu koli fite kehelite ai'a gi'a liyafa hilo. Bona'i guna malalina kana'alo ya'ma hupamone nohibe. Kokulumagu to melugu to hege nagamilugu to ipi opoho nagami'i lolo hu'ehina bo, Hu'mau aitoga lenalapusa fi emite fokehi lite minalo.

⁸ Ya luto luloto nobigo megesaga agelo mone oto ma luto kehe ito lu'ehina: Akae. Bebiloni hepa'i sipi tele tulu bi'ehina. Hepa'i afo'agi enali noto noto bona'i bai nagami'i nelata hana'mu enogo'na helata nehana'mu yamofihi lolo hite moko fise'na enogo'na bilata hana'mu ekesa bai nagami'i ya suhi nelata hana'mu yabe luto tele tulu bi'ehina.

⁹ Ya luloto nobigo mege'i agelo lalu'afu mone nooto ka sipi luto ma luto lu'ehina: Mone enali akafu yagakafa to fayaha'a hiti enalapusa fi emilana to enogobisalo ai omiha'a li malalana to enayanugu ai omiha'a fayahi minalinamagihi

¹⁰ enali ekesa bai nagami tegi huto Hu'mamofihi ita bise'na'a ni'ina fa'mene nagami'i hiti li sibi sibi mehuse ipakafa halina lapeluguti epinogo nalabe. Ya hilete hetofa agelo lamana'amagi to sipisipi nala'a enali enubulo hiti to kala efahi logogu lolenogo keligu li binogo limite nehite enagabu neginogo kehelite minalina'mu yabe.

¹¹ To enagabu neginogo kehelite bi'ahana

bona'i ya'amagi nebinogo loto lo su mehalube'mu hibe. To ya'ma lokiya'a tiloto mino lito buto foto'i mino moloto minalina'mu yabe. Ya hu'ehina'mu akafu yagakafa hiti to meha'a enalapusa fi emilata nehana bona'i enali nehana to gi'amofihi omiha'a lite nehana'a enali mone'na enagabu gise'na li he'mi epoloto mebilina'mu yabe. To enabasu bite to mino fulu hite mealana'mu yabe. Kana'amu kana'amu keke'i luse'nauba minomo limito ni'igo kehe lelite bite minalune'mu habe.

¹² Ya'ma kana'alo Hu'ma keya ka lu'ehina kehelilete to Yesuhi hapa'a kumu ule'ale kehelite lite nehana bona'i Hu'mamofihi pa sose bona'a enali ya'ma amuya melete minalafa.

¹³ Ya hulago kokulumaguti nogo moneuba ma luto limigo keheliohuna: Kai kaga ya'ma fayahi akoyobo. Ya'ma kana yupahi ifo'aga Sipi Bomofitoga foya'a lilete ise gite fililana'a enali komopa'anigu lamana'a kehelilana enali kumu bati hi epalalina'mu yabe. Ya luto ligo Sikalafu'uba ai ka nona'a ma luto emi'ehina: Lama'naka. Enali ya'ma sipi foya'animofihi molo legege hite melete enabasu bite mino fulu hilana'mu yabe. Ya hilete nebinogo minete lite hi'ahanamofihi lamana'a enemege'i moloto bilina'mu yabe.

Metoga foyamofihi legeya'a guna malalinamofihi ka'a

¹⁴ Nani bu go'ohugo sopohi hapa'a koholi huto nohigo bu go'ohube. To sopohi gupisalo mone mino'ehina ai meha'a bona suhi huto to layaha'aga ya'ma enigihiti bomagihi kakili'ani golitu lolo hi'ahana ya'ma biloto mino'ehina. To

yaha'aluga ya'ma emita'i sage boge'a mone lito mino'ehina.

¹⁵ Ya nohigo kokulumagu sipi mono nonuguti agelo moneuba limito sopohi gupisalo mino'ehina bomofihi ya'ma luto kehe sipi ito lu emi'ehina: Kai emitakatu foyakamofihi legeya'a laga huto molobo. Metoga foyamofihi legeya'a alo'i huto hu su ho'ehibe. Laga huto li malalata kana'a alo'i hupamone nohibe.

¹⁶ Ya luto lulago sopohi gupisa'alo minalinauba emita'a li yofo huto oto iloto melugu lamana'a laga huto li gehesa huto munu munu hu'ehina.

¹⁷ Ya nohigo agelo moneuba kokulumagu sipi mono nonuguti heleko limiloto ai'a ana huto emita'i sage boge'a liloto mino'ehina.

¹⁸ Lelito noago lalu'afu moneuba ai kokulumatoga sipi mono nopomofihi mamufa gilata hitalo nohinagati o'ehina. Ai logomofihi kaba'auba lalu'afihi emita'i sage boge'a aliloto mino'ehina ai ya'ma ka sipi luto lu emi'ehina: Legeya'a uya'i lo su ho'ehina'mu ni'inaya kai emitaka sage boge'atu metoga bai nagami'mofihi legeya'a laga hu su hobo.

¹⁹ Ya luto lulago agelo lalu'afu ya'ma emita'i lito kete boloka biloto melugu bai legeya'a laga hu su ho'ehina. Laga hu su nohago Hu'mamofihi sipi ipakafa hose'namofito he'mi moloto i sala kolata kefahi ya suhi huto komopa'agu malago limi su ho'ehina.

²⁰ Ya hilago nohi hepa'i mone kegi'a fegutoga molo emite i sala kalatamo anaguti golapo nagami'i limito mino'ehina. Anaguti limito hefui malago bona'mofihi gi'nalo tito i bilimo

i'ehina to hefuhi malalinamofihī yatama'a ya'ma 320 kilomita ya suhi huto mino lito buto ni'igo bu go'ohuna yabe.

15

Agelo 7 enali to gumi'i hose'na nasana 7 lite mine'ahana

¹ Ya nehago kokulumagu huto hu'ehina topa hose'na hiti huto higo bu go'ohuna. Agelo 7 enali gumi'i hose nasana lite mine'ahana. Ana gumi'i hose nasana su halina nasana ya'ma molo emito huto nohigo Hu'mamofihī ita bise'na melugu minomo oto alina'mu aku'i ana kana'a su halina'mu yabe luto lu eto'ehina.

² To hefu nagami'i mone'ya bu go'ohuna. Ya'ma gapo gapotu lolo hi'ahana suhi huto logo guluya meha'a hiti li sibi sibi hite lolo hi'ahana legi huto ni'igo bu go'ohuna. To akafu yagakafa hiti meha'a hiti to ai'a omiha'a gi'amofihī napa'amo ya'ma amuya melete enebe ligi'ahana'a enali gapo gapotu hefu nagami'i lolo hi'ahanamofihī beletoga'aga Hu'mamofihī gita suhi huto ilata nehana enayanugu lite mine'ahana bu go'ohuna.

³ Enali Hu'mamofihī agoya pana'a Mosehi to sipisipi nala'amofihī nama'a ma lite li'ahana: Amuya bo enebe ligi'ahata, Hu'ma, Sipi Botio, kai lolo huto moloto hu'ahata ya'ma tito mino'ehina. To lamana'a nasana lilata nohane. Noto noto bona'magihi enali gihiti bo'ani nohane. Kai kapoka ya'ma lamana'a to legeya'a lamana'a ni'inagihe.

⁴ Sipi Bo, kai kumu ki'afu koli mehilina'mu yabe? Kigika sipinamo kumu ki'afu liyafa mehilina'mu yabe? Kai monekomaka pa solata nohane. Ya hu'ehina'mu noto noto bona'i kaitoga ete enalapusa fi kimilune'mu habe. Kai bati huto lelito oto moloto lito hu'ahata ya'ma yege yege bona'i asaga'magi bu galana'mu yabe.

⁵ Ya lite lilago nani nubu bu golago buto bu go'ohuna. Kokulumagu sipi mono nohi kafe'a hokolo hu'ehigo pa sose hasagu Hu'mamofihi bulo mino'ehina bu go'ohube.

⁶ Hokolo nohigo agelo ⁷ enali gumi'i hose nasana ⁷ lite mine'ahana, enali sipi mono nonuguti limi'ahana. Enali koholi gukete gulu gulu hina'a lite hekele'ahana to hapi fina'aga sahi golitu lolo hi'ahana ya'ma lite enumupa bi'ahana.

⁷ To kene'i amuya'a hiti loebe loebe enalito-gati moneuba agelo ⁷ ya'ma lape'i ⁷ golitu lolo hi'ahana ya'ma epi su holago yamofihi li'ahana. Lape'i komopa'agu ya'ma Hu'ma minomo buto minoba minoba bomofihi ita bise'na bai toto mino'ehina.

⁸ To sipi mono nopofihi komopa'agu ya'ma Hu'mamofihi fana meha'a hiti amuya'a hiti lokiya'a hiti bai toloto molo mino'ehina. To agelo ⁷ enali gumi'i hose nasana ⁷ mele'isi li huto hu su mehe'ahago sipi mono nonugu tilatamofihi kapo'a ya'ma molo hekini le'ahana.

16

Lapeluguti hekito Hu'mamofihi ita bise'na limi'ehinamofihi ka'a

¹ Ya hulago sipi mono nohi komopa'aguti nogo'a sipi mone limigo keheli'ohuna. Nogo'auga agelo 7 ya'amagihi ma luto lu epi'ehina: Lenali bite lape'i 7 ya'magu li hekinogo Hu'mamofihi ita bise'na yamofihi melugu limilibe.

² To agelo kohe to'ehinauba ai buto lape'a ya'ma lito li hekigo melugu limi'ehina. Limito ligo bona'i enali'i akafu yagakafa ai omihi lito mino'ehina'a to ai fayaha'alo enalapusa fi emite nehana'a enali kana'ani sipi huto huloto usegehi enohoto enagabu gigo sipi keke'i lite mine'ahana.

³ To agelo napa 2 ai ya'ma lape'aguti ana'ina lito hekigo hege nagamilugu limito folo'ehina. Nofalago hege nagami'i ya'ma kene'magihi gola tegi nagami'i lolo nohigo hege nagamilugu kafa'nama silaga'i fili su he'ahana.

⁴ Fili su nehago agelo napa 3 ai buto lape'aguti ana'ina lito he'migo asaga biya nonuhu nagamitoga yege yege ipi opoho nagamilugu limilago gola nogo nagami'i lolo hu su ho'ehina.

⁵ Lolo hu su holago agelo mone'i nagamito kaba he'metoga mino'ehina ai ma luto Hu'mamofihi lu emigo keheli'ohuna: Kai hetofa bo koyapa'i mino'ahata to yatai nomina bo nohane. Pa sose minoto henetinogo minalube'mu hane. Kai kosele nasana ya'ma huto pa solatana li sibina huse'na meni'ina suhi huto huto nohibe.

⁶ Kai Hu'mamofihi bona'a to mono ka leli'ali bona'a enali golahi li sibi hi'ahanamofihi li legege huto epilago nenabe. Foipa nasana li'ahanamofihi nona'a ya'ma osahi suhi noepilata bati huto noepine.

⁷ Ya luto noligo mamufa gilata hitaloti agelomofihiki bagaguti ka mone ma luto ligo keheli'ohuna: Sipi Bo, Hu'mau enebe ligi'ahata amuya bouba foipa bona'magihiki ka'ani loko hilata bati huto ni'ina lama'na ka lilatamo ni'ibe.

⁸ Ya hulago agelo napa 4 ai lape'aguti ana'ina li hekito he'milago yegemofihiki komopa'agu limitobu su hago Hu'mau lu laga mehu'ehinagi yege sipiloto bona'i lobe botobe huto lalibe luto kehililoto ya hu'ehina'mu ni'ibe.

⁹ Ya hulago bona'magihiki yegemofihiki bamu'iyauba lobe bemigibe higo gumi'i lise nasana lolohu'ehina'a Hu'mamofihiki ai ka'alo lose'na ya suhi huto huto nohina bomofihiki gi'a li sibi saba hite li'ahanaya komopa'ani li gelehe mehi'ahana. To li gelehe hite Hu'mamofihiki hofa tose'na'a le'moeto mehi'ahana.

¹⁰ To agelo napa 5 ai lape'aguti ana'ina ya'ma akafu yagakafamofihiki kefa hisalo hekigolimi'ehina. Limilago ai'a kapo'alo ya'ma metepu sipi gito mino'ehina. Ni'igo bona'i enalikeke bake lite nehago enabagalo heni kofite mine'ahana.

¹¹ To usegehi enahago to enagabu gise'namu'ikokulumagu Hu'mamofihiki ka lu sibina sabana hi ete'ahana. Ya nehite komopa'ani mone li gelehe mehi'ahana. To lolo hite melete hi'ahanafaipana'ani hiti pa sete mehe'mi'ahana.

¹² Ya hulago agelo napa 6 ai ya'ma lape'aguti ana'ina li heki he'migo nagami olopa gi'a Yufalati yabe lilata nehana nagamilugu limilagonagami'i ya'ma asaga'i se'no su nohago yege

tina'aga limina'agati enikibina bona'i henetilabe luto yamofihi kapo'a huto hu'ehina.

¹³ Ya hulago nani bu go'ohugo hagulu osifa'mofihi baga'aguti to akafu yagakafamofihi suhi huto baga'aguti to faga faga mono ka loli'ali bo ai baga'aguti foipa fele loebe monebe solo tegi enokaba gilise'na ti'ahana.

¹⁴ Enali ya'ma Satahi pana'alobomagihya ya'ma felemagi topa hose foya nasana lilata yamofihi amuya lite minete ya'ma noto noto bona'magihya kibina bo'animofihi go'na bilago Hu'mau sipi amuya bomofihi ai malalina kana'a sipilo li nupa nehite luba filune'mu habe.

¹⁵ Kehelilo. Nani gumina baukalo bona'magihya suhi huto topa nehenogo henetiluna'mu yabe. Ya nehinogo luga'amagihya enali enugufa yapako minalanamagihya ya'ma enubuya hu laligi komopa'ani kosaba hinogo minete gukete ikolo bi etete kaba hite minalana enali enegelo bilune'mu habe.

¹⁶ To foipa felemagihya enali hepa'i mone gi'a Yuta bona'magihya kaguti Hamaketoni yabe lite gi mele'ahana yalo kibina bo'animagihya enali hiti yagapana'ani gonamu tamu'a Hu'mamofihi luba sabo hilabe luto enele'mo tulu hu'ehina.

¹⁷ To agelo napa 7 ai lape'aguti ana'ina gumi'i hose nasana ya'ma lito hokolo kapogu meyaga heki he'migo limi'ehina. Nolimigo sipi mono nonugu sekele mamu'a hiti kefa hisa ni'inagati nogo sipi moloto ma luto lulago limi'ehina: Heki he'mito ya'ma kana'a asu ho'ehibe.

¹⁸ Ya luto noligo kopisi'na hiti to kokililika hiti to nogo sipi yauba hekili huto mino'ehina. Nohigo imima'i sipi ya'ma noligo bu go'ohuna

ya'ma bona'magihi kana'ani metoga huto hina kanaguti imima'i sipi mone ya suhi huto huto higo be megota suhi huto hu'ehina.

¹⁹ To ya nohigo ya'ma sipi hepa'i Bebiloni hepa'i ya'ma fi tili tele nohigo loko hu loebe mon-ebe hu'ehina. To noto noto bona'magihi asaga hepa'i sipi'ani ya'ma libe tele bibe hu'ehina. To Bebiloni hepa'i sipimofihi afo'agihi enali kumu Hu'mau ai aku ekesa keheliloto ekesa nagami tegi huto ita bise lape'aguti epiloto enele'mo mikili halabe luto ligo mikili he'ahana.

²⁰ To hege nagamilugu me'i ti'ehina'a to kosa ni'ina silaga'i loko su hago fenene hu'ehina.

²¹ To kokulumaguti ko'mofihi nogoya'a ko'mopa sipi efahi sipi keta'a hiti mo'nuhi tegi huto limito bona'i ibe tigibe huto i'ehina. Noigo hogisopa legeya'a yauba babu luto ibe tigibe huto enoho'ehina'mu yabe lite Hu'mamofihi lu sibina sabana hi ete'ahana.

17

Mokolo a'mofihi ka'a

¹ Ya hulago agelomagi 7 lape'i 7 li'ahana enalitogati moneuba nanitoga oto ma luto nelepi'ehina: Mokolo a'mofi tegi huto ni'ina hepa'i napa'alo nagami'i loe lae huto ni'ina suhi huto foipana'a henetilube'mu hibe. Ya nehinogo Hu'mau osahi epilina'mu oto kelepino'ni bu galata'mu yabe.

² Noto noto bona'i enikibina bo hiti ya'ma a'i hiti moko lilata hi'ahana. To noto noto bona'i yamagi enali ana a'mofitogati ya'ma bai nagami

tegi huto mokona'a mikili helago komopa'ani sibina hulata nohina.

³ Sikalafu'uba limito komopa'nigu fololago agelo bu galane luto lu nimi'ehina'aua nele'moto ka meto foto'i bu'ehina. Anaga a'i mone bu go'ohube. Ai akafu yagakafa safa'na mone'mofihi megesalo mino'ehina. Akafu yagakafamofihi suhi huto gufa'alo gi'a babu luto mino'ehina. Ya'ma Hu'mamofihi lube sibina sabana lulata hu'ehina ka'a fato suhi fato suhi huto fayahi koyo'ehina. To ana akafu yagakafamofihi lataha'alo 7 to komu'a 10 mino'ehina.

⁴ To a'i ai gukete ya'ma safa'na to okofuhu gukete i kolo bito mino'ehina. To sekele mamu'a ya'ma goli efahi mina'a tito ni'ina nasana to hetofa efahi pesesu'i hiti lito li bati huto i kolo bi'ehina. Yanugu masu mone golitu lolo hi'ahana liloto mino'ehina ya'ma moko lise'namofihi kolo tanana'a to foipa nasanamofihi bai toloto mino'ehina.

⁵ Gobisalo ya'ma suguna gi'a ma lite fayahi keye malago mino'ehina: Bebiloni hepa'i napa'a ya'ma noto noto moko lise'namofihi to foipa hapa'amofihi ito'afihi nani ya'ma nohube luto ligo keye'ahana.

⁶ To ana a'i ai Hu'mamofihi pa sose bona'a to Yesutoga i ke'mete mine'ahana'mu yabe luto enoho fili'ahana bona'i enalitogati golahi noba noba higo komopa'a sibi huto ni'igo bu go'ohube.

Bu goloto'ni nabaga nelesa ligo topa ho'ohuna.

⁷ Ya nohugo agelouba ma luto noloka ho'ehina: Henana'mu kabaga aka huto topa nohane?

Nani a'mofihi hapa'a to akafu yagakafa he'mu ki'ehina yamofihi hapa'a to suguna kamofihi hapa'a ya'ma akafu nasanamofihi lataha'a 7 to komu'a 10 yamofihi hapa'a yata'isi ya'ma lu huto huto lu kimilugi kehelibo.

⁸ Kai akafu yagakafamo bu go'ahata ya'ma koyapa'i bu hiti mino'ehina yatai ya'ma menohibe. Alihi ma'isi ya'ma keliguti ho tito tiloto buto minoto ho fililina'mu yabe. Ya'ma metoga bona'i enali bu gelete topa hete minalabe. Enigi'ani melugu huto mehu'ehina'aga ema amuya bame tame hite nehana bona'magihi enigi'ani keye'ahana bukugu keyete memele'ahana bona'magihi ya suhi topa halune'mu habe. Hena'mube? Ya'ma akafu yagakafa koyapa'i mino'ehinamo yatai menohibe. Aku'i minoto ya'ma i gelehe huto alube'mu hibe.

⁹ Ya'ma hapa'a kekesa keheli bati huto keheliya ibo. Ana hapa'amofihi kehelilata suhi huto ya'ma ni'ibe. Lataha'a 7 enali kosa 7 ya'ma a'uba si'a fito nominana kosa ni'ibe. To kosa 7 ya'ma enigihiti bo 7 nehabe.

¹⁰ Enalitogati enigihiti bo 5 enali limite fa'mene hi'ahana. Mone'i ya'ma yatai kaba nohibe. Mone'i ya'ma minoto huto hilube'mu hibe. Ai huto huloto kana'a hupamone'isi minalibe luto lu eto'ehinamo ni'ibe.

¹¹ Akafu yagakafa koyapa'i mino'ehina yatai kanagu ya'ma menohibe. Ai ya'ma enigihiti bo 7 enalitoga hepito minalube'mu hibe. Ya hulenogo napa'ani 8 lolo hilune'mu habe. Ya hilenogo ai minoto enele'mo bati hulata nasanagu ya'ma bufa huto ho fililube'mu hibe.

¹² Komu'a 10 bu go'ahata ya'ma enigihiti bo 10 enali nehabe. To enali kaba hise'na'ani ya'ma yatai kanagu hapi mefi'ahanamo ni'ibe. Enigihiti bo foya'ani ya'ma hapi fite akafu yagakafa hiti kana'a hupamone'isi lilune'mu habe.

¹³ Enali komopa'ani kehelise'na'ani moneko hulenogo akafu yagakafamofihi keke keke'i hi etete amuya'ani ya'ma ai yanugu malalune'mu habe.

¹⁴ Ya nehite Hu'mamofihi sipisipi nala'amofihi luba hi etete minalune'mu habe. Ya nehinogo sipisipi nala'auga to ai'a naga'a hiti enali ya'ma amuya molo lito buto enifitu falube'mu hibe. Ya nohinogo ai ya'ma enigihiti bomagihi enogo'anifu to kibina bomagihi enogo'anifu nohinagihe. Ai kehe i'ehina bo hiti to elesa molo epi'ehina bo hiti to aitoga i ke'mete mine'ahana bo hiti enali ya'ma akafu yagakafamofihi naga'amofihi hiti luba hi etete enebe ligilune'mu habe.

¹⁵ Ya luto luloto agelouba ma luto molo emito lu nimi'ehina: Nagami'i napa'a ya'ma mokolo a'uga ai megesaga nohina'a bu go'ahata ya'ma noto noto bomagihi babeyafa'a fato fato'i to li gehesa fato fato'i to naga'i fato fato'i enogo fato fato'i ni'ibe.

¹⁶ To komu'a 10 bu go'ahatamo enigihiti bo 10 enali to akafu yagakafa ai hiti ya'ma mokolo a'i aitoga ipakafa hete li felu henogo gukete'a sekele mamu'a li kisite gufa yapako nehinogo meme'a nelenogo luga'a ya'ma logouba lalube'mu hibe.

¹⁷ Ya hulenogo ya'ma fa'mene minalina'mu yabe. Hu'mau komopa'ani le'mo babahi hu-

lenogo enali kaga'a ya'ma keheliya ilete komopa'ani hepito moneko nehinogo amuya'ani ya'ma akafu yagakafamofihi yanugu mele su helenogo ai kele kele bo'a minalune'mu habe. Ya nehinogo Hu'mamofihi ka'a ya'ma amuya moloto huto hu bai telenogo enali su halina'mu yabe.

¹⁸ To kai mokolo a'i mone bu go'ahatamo ya'ma hepa'i sipi'a lolo nohibe. Ana hepa'i yauba ya'ma noto noto enigihiti bomagihi hepa'i lataha'a lolo hilenogo kele kele'i hi etete minalabe luto yamofihi amuya li'ehinamo ni'ibe.

18

Bebiloni hepa'i tele tulu bi'ehina ka'a

¹ To nani agelo mone kokulumaguti limigo bu go'ohuna. Ai amuya'a legege huto mino'ehina to fana meha'auba melugu i besa lago bu go'ohuna.

² Ai ka sipi luto ma luto lu'ehina: Bebiloni hepa'mo tele tulu bito bibe. Ai ho limito nobibe. Buloto foipa fele fato fato'mofihi nohi hepa'a li lolo huto nohibe. To nama kolotana laga mehana'a fato fato'magi enali nohi hepa'i lolo huto nominabe.

³ Ai noto noto bona'i enali'i amuya bai nagami tegi hite moko fise nasana'a epigo mikili helata hi'ahanamo ni'ibe. Noto noto bona'i enigihiti bo enali lolo hilete moko lise'namofihi foya'a lite minelata hi'ahanamo ni'ibe. Noto noto bo sipi mokolo a'mofihi nasanaguti bisinisi foya lilata nehana bona'i henetite lili'na kana'amofihi suhi hilata hi'ahana to fe'noha'ani lite yamofihi lolo hilata hi'ahanamo ni'ibe.

4 Ya luto lulago kokulumaguti nogo mone ma luto limigo keheli'ohube: Yagapana'ni lenali ana nohi hepa'i ya'ma he'milete alo. Aitogati alo. Yalo minete ya hepa'mofihi foipa nasana le'mo bati hi lalagi. To lose lose nasana'a lenalitoga imo o laligi.

5 Ana hepa'mofihi foipa nasana'a ya'ma ikupilo akupilo huto tito kokulumagu fiya ilina'a nohibe. To ya'ma Hu'mau kolo tanana'amu ekesu meno-habe.

6 Yana'mu li lepilata nehana nona'a li gelehe hite epilo. Ya hilete yamofihi ibe ligi abe ligi hite pa se epalalo. Mone kegi'a ekesa nagami suhi huto lenali nalabe lite le'mo babahi hi lep-ele'ahanamo ana suhi hite ite tite ihe'ma ahe'ma hite epilo.

7 Enugufamofihi le'mo lite tite minete laga'amofihi gupisalo mineme bite meleke takehi hite minelata hi'ahanamo ni'ibe. Yamofihi mone kegi'a eniginaga fise'na to enuluhaya enagabu gilatana ya'ma li huto hite epilo. Ana hepa'uba ya'ma a'mofihi sipi a'i legi huto minoto komopa'agu ekesa kehelito ma luto nolina: Nani nominoto'ni sipi a'i gihiti bo'ani legi huto nohube. Nani keto a'i menohube. Eniginaga fise'na mekehelise laga'namofihi gupisalo mino lito buto minalube'mu hube.

8 Lulata hu'ehinamo ni'inaya kana'a moneko yupahi ana hepatoga gumi'i lise'na asaga'i huto hu etalina'mu yabe. Fililata nasana to enuluhaya enagabu gilatana to kau'na enohose'na huto hu-lenogo ana hepa'i logomofihi laha'a lolo huto minalibe. Sipi bo Hu'ma ai amuya'a hiti bouba

foipana'a pa noso etoto nona'a emilibe.

⁹ To noto noto enikibina bona'i hiti ya'ma a'mofi kumu be gelete lagati lebesibe lite moko lite ana hepato logo efahi keyete nete minelata hi'ahanamo enali logomofihi lokiya'a netinogo be gelete yibisu kalasu hite eniginaga finogo minalabe.

¹⁰ Ya nehinogo ya'ma hepa'mofihi enagabu gise nasana keheli fa'menena lolo hu'ehina yanamofihi hapa'a be gelete enefelege'i binogo foto'i mine nemelete ma lite lilabe: Akae. Akae. Babiloni hepa'i sipi foipanaka mino mone kegi'a nomalago katiya'i hupamone huto hu kimibe.

¹¹ To noto noto bisinisi foya nelina bona'i enali lali fe'nohati ya'ma ki'afu mina filina ni'ibe? lite ana hite yibi higo keke'i li etalabe.

¹² Enali fe'nohi ya'ma ana hite mina filata hi'ahana. Goli efahi to siliba efahi to mina'a tito ni'ina efahi fato fato'mofihi to mina'a tito ni'ina pesesu'i to gukete fayaha'a hiti asaga hapa'a to nupa gu'i to lapa mebina'a to gi'a silika yabe safa kata to sege yafa lamana'a fato fato'mofihi to elefeti yagamofihi бага yogo'a sipi lite lolo hi'ahana nasana to hetofa yafatu to kopatu to aeonitu to kala efatu ana'ina lolo hi'ahana.

¹³ To sefeyehi tu'a fato fato'i to gupa'i legita nasana to tu'a hiti mamufa gilata nasana to lokiya tu'a hiti tilata nohina nasana to tufoko lilina lamana'a to bai nagami'i to mesebe oliba ueli to fala'ua kehe'i to uiti legeya'a to bulumaka yaga to sipisipi yaga to hosi yaga to hosi yagamagihi kele fefe hulata kale nasana to kele kele yagapana'i to bona'magihi enemehi mina filata hi'ahanamo

ni'ibe.

¹⁴ To bisinisi foya lilata nehana bona'i enali ya'ma lite lilabe: Lili'na kanaka bu go bati bati huto minolata hu'ahatamo ya'ma fa'menena lolo huto asu habe. To amuyaka kololo hoto nobibe. To sekele mamukamo hiti to yogo fe'nohaka hiti buto fenene huto asu ho'ehibe. Hena huto aku'i lilatamo ni'ibe? lite lilabe.

¹⁵ To enali ana'inamofihi ana hepatoga mina fite moni fe'nohi li nupa hilata hi'ahana enali keta'a hiti nasana keheligo fa'menena lolo hu'ehina ya'ma be gelete koli hite foto'i mine melete nehite yibi hafili hi etete keke'i li epalabe.

¹⁶ Ya nehite ma lite lilune'mu habe: Akae. Akae. Hepa'i sipi'amobe. Hena hilibe? Lose lose gukete koholina nupa'na safa'na lito i kolo bilata hu'ehinamobe. To fayaha'a hiti nasana golitu lolo hi'ahana fato fato'mofihi to mina'a tito ni'ina efahi fato fato'mofihi to mina'a ni'ina hetofa pesesu'i minolata hu'ehinamo ni'ibe.

¹⁷⁻¹⁸ Ya'ma lili'na'a hupamone asaga mina'a tito ni'ina fe'nohi katiya'i fa'mene fenene hilibe, lite lilabe.

To asaga nagamilugu botimofihi afo'agi to anagu bonoho bona'i to botigu lili'na lilata nehana bo to hege nagamilugu bisinisi foya lilata hi'ahana'a enali ya'ma ana hite logomofihi lokiya netinogo bu neegete foto'i mine melete minalabe. Nehite keke'i li epelete kehe sipi ite ma lite lilabe: Akae. Hepa'i ya'ma sipi'amofihi ya hu tegi'a hepa'i mone aku'i hiyaga huto hu'ehina yabe?

¹⁹ Ya lite lilete oifa'i lahi lataha'anilo felete yibisu kalasu hi etete keke'i li etalabe. To kehe ite ma lite lilabe: Akae. Akae. Hepa'i sipi'amo

ana hepa kumu yabe lite hege nagamilugu boti-mofihi afo'agi ana hepa'mofihi ana'ina lolo hilata fe'nohi li nupa hi'ahana'a enali ya'ma hupamone kana'alo fa'mene kame koko notibe lite lilabe.

²⁰ Lenali kokulumagu nehana to Hu'mamofihi pa sose bona'a to aposolo bo to mono ka lu yege hose bo nehana lenali ya'ma lenegelo bite komopatinigu bati hino. Hepa'i sipi'amofihi foipana'amagi lenalitoga keta'a hu lepele'ahanamo ya'ma Hu'mau yatai nona'a epito pa nosabe.

²¹ Agelomagihika'ani ma luto huto hulago agelo amuya bo moneuba efahi fela'a mone kofito oto hege nagamilugu fi felu ho he'migo limi'ehina. Nolimigo ma luto lu'ehina: Bebiloni hepa'i sipi'amofihi suhi huto amuya moloto fi felu ho he'minogo buto su ho lamana hilube'mu hibe. Bona'magi ana hepa'i aku'i bu megalabe luto lu'ehina.

²² To sipilohi ite gita ite folonemeyaha kofi fu lite pikuli fu lite minelata nehana li gehesa hite minete enali nogo'ani ya'ma nehana hepa'i enalitoga aku'i mone huto mehilube'mu hibe. To enayatu fayahi keye'ahana'a ya'ma enalitoga alo'i su halube'mu nohibe. To foya'ani ya suhi hite fopo fapa hi'ahana ya'ma huto mehilube'mu hibe.

²³ To hupamone su halube'mu hibe. Libi'mofihi fana mehena'a enalitoga mone besa besa melalina'mu yabe. To le'mo nemelenogo boana'i enali ana'i kata hilana nasanamofihi nama enonogo ana huto enali hepato mone huto mehilube'mu hibe. To bisinisi foya lilata nehana

bona'a noto noto bona'i enigihiti bo lolo hite minelata hi'ahanamo ni'ibe. Enali faga faga lise nasana to nalisana'anitu noto noto bona'i komopa'ani li sibina hulata hu'ehinamo ni'ibe.

²⁴ To mono ka leli'ali bo to Hu'mamofihi pa sose bona'a to noto noto bona'i yege yege kumu yabe lite Bebiloni bona'magi enoho fili'ahanamofihi golaha'aniuba mina'a ya'ma ana hepa'i napaga mino'ehina ya'mu Hu'mau osahi epilina'mu ya suhi ma suhi huto hu eto'ehina yabe.

19

¹ Ya hulago nani kokulumagu bona'magihi li gehesa sipi'alo enali nogo'ani napa keheli'ohuna. Enali ma lite li'ahana: Hu'mamofihi fokehi lilo. Lubuto bise nasana to sekele mamu'a hiti fana meha'a to amuya'a legege huto mino'ehinamo ya'ma Hu'mamofihi aitogago ni'ibe.

² Ai'a kaga loko nohina'a bati huto lama'na ka lise'namo ni'ibe. Mokolo a'i sipi ai noto noto bona'i moko lise'na hapi fito epito enele'mo sibina hulata hu'ehina ai foipana pa soto osahi emi'ehina. Ya nohuto Hu'mamofihi pana'alobo'a enoho fili'ahanamagihi golapo kumu aitoga mino'ehina ya'ma ai osahi emito apa so su ho'ehibe lite li'ahana.

³ Ya lite lilete Hu'mamofihi fokehi lilo lite aku'i lite sipi hepa'i Bebilonitogati logo lokiya'a tiba tiba huto mino lito buto minalina'mu yabe, lite li'ahana.

⁴ To olopa kaba bona'i luga'a 24 to kene'i amuya moloto minolatana loebe loebe enalapusa fite Hu'mamofihi sekele mamu'a hiti kefa

hisalo mino'ehina ai'i fokehi lite ma lite li'ahana:
Lama'naka yabe. Hu'mamofihi fokehi lilo.

*Hu'mamofihi sipisipi nala'amofihi ya'ma a'i li
emi'ehina ka'a*

⁵ Ya hulago sekele mamu'a hiti kefa hisa ni'ina
kegi'agati nogo mone ma luto huto hu'ehina:
Hu'mamofihi keke yagapana'a lenali ya'ma
agoya hi emilo. Limite nehana tite nehana
silaga'i koli'a hiti kehelite minelata hi'ahanamo
ya suhi hite fokehi lite minalo.

⁶ Ya lite lago nani bona'magihi li gehesa ya-
magihi enonogo sipi aku'i keheli'ohuna ya'ma
nagami'i lisahi sipi suhi huto ito kokililika suhi
huto noligo ka sipi ma luto huto hu'ehina:
Hu'mamofihi fokehi lilo. Sipi Bomo Hu'mau
amuya enebe ligi'ehina boti ai kibina bomofihi
foya'a huto hu lamana nohibe.

⁷ Ya hu'ehina'mu lali legelo bito komopatigu
bati hinogo kehelito gi'a liyafa huto le'mo ho
tilune. Hu'mamofihi sipisipi nala'amofihi a'i
le'mo emilina kana'a ma'asi heneti'ehibe. Enali
ai liha'a lolo hilune'mu le'mo hetofa hi'ahabe.

⁸ Enali liha'a koholi gukete gulu gulu ho'ehina
Hu'mau emi'ehina'a i kololo bi ete'ahana. Ya'ma
kata i kololo bi'ehina'a Hu'mamofihi bona'amagi
foya lamana'a li'ahanamo ni'ibe.

⁹ Kaga ya luto huto higo agelouba kaga mone
ma luto lu nimi'ehina: Kai ya huto fayahi
koyobo. Hu'mamofihi sipisipi nala'a ya'ma a'i
le'mo emilina kana nose'na nalabe luto elesa
molo epi'ehina bona'a enali kehelilabe luto leno-
fokehi lilo. To mone hiti lu nimito ma luto

lu'ehina: Ka nokelepuna ya'ma Hu'mamofihi ka legeya'amofihi lamana'a lu nokumube.

¹⁰ Ya luto lu nimigo nalapusa fito lipi emilube luto nohugo o'e noluto ma luto lu'ehina: Ya melubo. Nani kele kele bo kalalukafita kigiboka Yesu lu hokolo hu'ehina ka'a li pili kete lilata nehana bo enali enalalu'anifita nohube. Kai Hu'mamofihi aigo ya'ma lipi emilane, luto lu'ehina.

Yesu lu hokolo hu'ehina kauba mono ka leli'ali bona'i enele'mo babahi higo mono ka lilata hi'ahanamo ni'ibe luto lu'ehina.

Koholi hosi yagamofihi megesa'alo mino'ehina bomofihi ka'a

¹¹ Ya noligo nani nubu bu golago buto kokuluma hokolo nohigo hosi yaga koholi mone bu go'ohuna. Ya nohugo megesa'alo mino'ehina ai gi'a keheli ule'ale huse lina'a huto minolata hu'ehina to lama'na ka lulata hu'ehina yabe. Ai kaga'ani loko hilata foya to luba'a hiti foya li sibi mehuse fotogo huto bo lilata nohibe.

¹² Bu'a luga luga ya'ma logo guluya mehi suhi huto mino'ehina. To lataha'alo ya'ma sipi bomofihi kakili'a babu luto bi'ehina. To gi'amofihi fayahi gobisalo mino'ehina ya'ma ai'ago leka soto kehelilata nohibe.

¹³ To i kolo bise gu'a ya'ma golahi fele ete'ahana to gi'a Hu'mamofihi bagaguti ka'alo mino'ehina bomo yabe lite mele'ahana.

¹⁴ Ai nobigo kokulumagu gimi hiti bo li gehesa sipilo gukete'ani koholina fayaha'a hiti i kolo bite nehite hosi yaga koholi'aloko tite minelete mege'i melete ya'ma bi'ahana.

15 Bagaguti ya'ma emita'i mone yatamalo sage'a limito mino'ehina anatu ya'ma noto noto bona'i enohoto enebe ligiliba. To aeoni fatusa mone li'ohuto kaba hu epalalube'mu hibe to enali ya'ma bai nagami'i legeya'a i sala kolenogo nogoya'a limilata ya suhi huto Hu'mau amuya bo ai ita bise gofana laga mehinana'a li huto huto foipa bona'i i sala ko epoloto suhi huto pa solata foya lilube'mu hibe.

16 I kolo bise gukete'alo to lu'alo melete ya'ma gi'a fayahi ma lite keye'ahana: Kigihiti bo kai asaga enigihiti bona'mofihi afo'anigi to kibina bo kai asaga enikibina bona'mofihi afo'aniga nohane luto koyoto molo'ehina.

17 Ya hulago nani nubu egolago buto agelo mone yegelo nohigo bu go'ohuna. Ai yalo nohuto nama hokolo kapogu helete bila ela nehago asagatoga ka sipi luto kehe i epito lu'ehina: Hu'ma logo efahi sipi nokayanagihe. Ete li gehesa hilo.

18 Ya nehite enigihiti bo enali'i enugufa meme'ani to luba kaba bomagihi enugufa meme'ani to gimi bomagihi enugufa meme'ani to hosi yagamagihi hiti enemegesalo mine'ahanamagihi enugufa meme'ani to yege yege bona'i hiti kele kele panana'ani to nagalugu minete to fa'mene minana'a to tite nehana'a limite nehana'a enali enugufa meme'ani nalabe luto lu'ehina.

19 Ya luto lulago nani akafu yagakafa to noto noto bomagihi gihiti bo'ani to luba bona'ani gonamu tamu'a ete li gehesa hite nehago bu go'ohuna. Enali ya'ma hosi yaga koholi'aloko

mino'ehina bo ai hiti luba yagapana'a gonamu tamu'a hiti luba enahalune lite heneti'ahana.

²⁰ To akafu yagakafa ai hiti to faga faga mono ka loli'ali bo ai ya'ma akafu yagakafamofihī bulo topa hose nasana suhi huto li'ehina bo hiti naga'i etimi'ahana yabe. Ya'ma faga faga mono ka loli'ali bo ai koyapa'i akafu yagakafamofihī meha'a enalapusa fi emi'ahana bona'i to akafu yagakafamofihī omiha'a enogob-isalo fayahi ge'ahanamagi hiti topa hose foya'atu enali'i komopa'ani le'mo sibi sibi hu'ehina. Yana bo hiti to akafu yagakafa hiti enele'moto logo'a hiti nagami hefunugu kala efahi logo loto nohinagu ya'ma he'mi etatogo mefilise hite limi'aha'ina.

²¹ Limila'igo luba bona'atitimofihī ya'ma hosi yaga koholi'amofihī megesa'alo mino'ehina ya suhi huto бага'aguti emita'i yatamalo leke ho limiloto enoho gehesa hu'ehina. Ya hulago asaga namamagi henetite enugufa meme'ani nete nete neenumu hi'ahana.

20

Kufu kana'a mone tauseni yanamofihī ka'a

¹ Ya hulago nani nubu egolago kokulumaguti agelo mone limigo bu go'ohuna. Ya'ma yatama kelimofihī foloke'a to seni naga'i sipi'a mone liloto mino'ehina.

² Ai ya'ma hagulu osifa'i koyapa'i ema afenuga mino'ehina, Satahi fato gi'a Foipa Fele ai'a ya'ma gilo yato liloto kufu moneko tauseni ya'ma naga nonugu minalibe luto lu eto'ehina.

³ Agelouba ya hu etoto keli yatama ya'ma fitu fo he'migo limi'ehina. Limilago kafe ya'ma giloto keya'i moloto li hetofa hu'ehina. Noto noto bona'magihi komopa'ani aku'i le'mo sibina mehu epolose fa'mene mino lito buto nehitogo kufu moneko tauseni ya'ma su holenogo gulu he ketenogo ya'ma tito kana'a hupamone'isi minalane luto lu eto'ehina.

⁴ To nani sekele mamu'a hiti kefa hisa babu luto ni'igo bu go'ohuna. Bu nogogo bona'i ya'ma heneti su hete kefalo ya'ma minete bila ela he'ahana enali lube laga hibe foya lilabe luto lu epolo'ehina. To Yesu luto lu'ehina ka'a hiti Hu'mamofihi ka'a enelesa meligo lu yege he'ahago lubaha'ani emitatu laga hi'ahana enali enemeha'ani bu go'ohuna. Enali akafu yakakafa ai'a to meha'a enalapusa fite enofokehi mehana'a to ai omiha'a ya'ma enogobisalo to li enayanugu memele'ahana'a bu go'ohuna. Enali'i lubaha'ani laga hi'ahanaguti aku'i ho tite minete Kilisito hiti enigihiti bo foya nelinogo kufu moneko tauseni bilina'mu yabe.

⁵ Filite bi'ahana luga'amagi enali ya'ma ho meti'ehinogo kufu moneko tauseni ya'ma su halibe lite yamofihi geba hite fa'mene mine'ahana. Fili'ahanaguti ho tilatana bu go'ohunaya ho tilatanamofihi yata'a kohe toto moneko'isi ni'ibe.

⁶ Ana fili'ahanaguti ho ti'ahana'a bu go'ohuna ya'ma molo emilata nehana bona'i enegelo bite enali komopa'anigu laga'a kehelilatamofihi gupisalo ba'nesabe. Bona'i ya hi'ahana'amagi enali fililana napa 2 yanauba ya'ma enugufa pata mesilube'mu hibe. Enali Hu'mamofihi to

Kilisitohi mamufa gi emilata bona'i lolo hite minimalune'mu habe. Ya nehinogo ai hiti enigihiti bo foya lelite biba biba hite kufu moneko tauseni bu enebe ligilina'mu yabe.

Kilisitou Satahi le'mo laba hugo limilina'mu

⁷ To kufu moneko tauseni su nehenogo Satahi ya'ma yatama keliguti gulu he etenogo aku'i ya'ma henetilube'mu hibe.

⁸ Henetiloto noto noto bona'i melugu nekisa bokisa'aga ya'ma Gogo metogati to Magogo metogati bona'i komopa'ani le'mo sibina hu epoloto enele'mo negi nagi noloto bona'i enogo'na henogo luba li huto hilabe'mu enele'mo nupa hilube'mu hibe. Enali napa'ani ya'ma kehe'i ya suhi hite leka soto leka soto su mehose suhi huto nehabe.

⁹ Ya'ma Satahi luba bona'amagi henetite me'i kelehi sipi'a moneto ya'ma bite Hu'mamofihi lamana'a bona'a li gehesa nehanaga to Hu'ma bita hulata nohina hepa'i Yelusale hepatoga biba biba hite kofohi malalune'mu le'mo bi yigilune'mu habe. Ya nehinogo kokulumaguti logo lolito limito logouba enolo pululu halina'mu yabe.

¹⁰ Ya nehinogo Satahi ya'ma afetoga bona'i enimi'i molo'ehina bo ai hiti fela logomofihi hefuha'agu kala efahi logogu loto ni'inagu fi felu ho he'minogo limi'ehina yabe. Koyapa'i akafu yagakafa ai hiti to faga faga mono ka leli'ali bo ai hiti anagu fi felu ho he'minogo limi'aha'inagu ya'ma Sata hiti limi'ehina. Enali ya'ma ufeha'a hiti nasana kofi epelelenogo

kana'amu kana'amu utehi etehi enagabu kumu kalafa hite minalune'mu habe.

Aliha'a ka foya sipi huto hilina yupahi

¹¹ To nani sekele mamu'a hiti kefa hisa sipilo koholi nasana mone bu go'ohube. Gupisa'alo mino'ehina ai gobisa bu go'ohuna ya'ma kokuluma hiti me'i hiti gobisaloti koli hilete aku'i huto mehite'atiti minigi'aha'ina.

¹² Ya neha'igo fili'ahana bona'i tite minana'a limite minana'a sekele mamu'a hiti kefa hisamofihi gobisalo ho tite nehago bu go'ohuna. Kefa hisalo minana bouba buku mone li paka soloto mino'ehina. To mone buku li paka sago bu go'ohuna ya'ma amuya minoba minoba nehana bona'magihi enigi'ani koyo molo'ehina buku mino'ehina. To filite bi'ahana'amagi enali hite melete hi'ahana suhi ka lamana'a ya'ma bukugu keye mele'ahana ya'ma Hu'mau bu goloto kaga'ani libe sibi hifi bati hifi loko huto mino'ehina.

¹³ To ana kanalo hege nagami'mofihi komopa'agu filite ke'ahana'a enali'i enele'mo tiligi so'ehina. To fililata nasanamofihi to kene mala malamofihi komopa'agu filite bite mine'ahana'a enali hiti enele'mo tiligi so'ehina. To ka foya li kehelise bouba filite bi'ahana'a bona'i asaga'i enali lite melete hi'ahanamofihi hapa'a li nupa huto ka'ani loko huto pa sose'na epi'ehina.

¹⁴ Ya hulago filise'na hiti kene mala mala hiti etali logomofihi hefuha'agu kala efahi logogu loto ni'inagu etefelu ho he'migo limi'aha'ina. Yanauba filise'na napa 2 lolo hu'ehibe.

15 To ana bona'i ya'ma enigi'ani amuya minoba minoba nehana bona'magihi enigi koyo molo'ehina bukugu meni'ina'a enali ya'ma logomofihifehu'agu kala efahi logogu loto ni'inagu fitu fo he'migo limite mine'ahana.

21

Kokuluma yuhufa to me'i yuhufa huto hi'aha'ibe

¹ To nani nubu egolago kokuluma yuhufa to me'i yuhufa hiti bu go'ohuna. Kokuluma tafa'a to me'i tafa'a etali bite su hete'atiti to hege nagami'i ana huto buto su nohago silaga'i fenene hi'ahana bu go'ohube.

² To lamana hepa'i Yelusale yuhufa ya'ma kokulumagu Hu'mau nohinagati nolimigo bu go'ohuna ya'ma mone'mofitogati a'i le'mo emilune'mu sekele mamu hi etelago kata hilata yupahi mino'ehina ya suhi huto ni'igo bu go'ohuna.

³ To sekele mamu'a hiti kefa hisaloti nogo'a sipi ma luto malago keheli'ohuna: Hu'mamofihino hi hepa'a ya'ma bona'magihi enubulo huto nohibe. Ai enali hiti moneko babeyafa huto minoto lito hinogo enali ya'ma bona'a yagapana'a lolo hite minalune'mu habe. Ai'a enalitoga mino moloto minoto Hu'mau afo'anifu minalube'mu hibe.

⁴ Hu'mau ai'a enalitoga yibi hise nasanamofihino enubu nogoya kele li epalalube'mu hibe. Filise'na to yibi bena hise'na to enagabu'i gise'na yanana su henogo aku'i mone'a huto mehilube'mu hibe. Tafa nasana ya'iya'a ya'ma buto su halibe luto lu'ehina.

⁵ To sekele mamu'a hiti kefa hisalo nohinaloti ma luto lu nimi'ehina: Nani nasana silaga'i ya'ma yuhufa li huto nohube luloto mone hiti lu nimi'ehina: Kai ya'ma nasanamofihi fayahi koyoto molobo. Ma kaga ya'ma lamana'a linogo li pili kalinamo ni'inagihe.

⁶ Ya luto luloto ma luto lu nimi'ehina: Ali bati hu su hobe. Nani koyapa'i kohe toto mino'ehina alihi moloto nasana hapi filatana to li su hola-tanamofihi afo'afita nohube. Mone'amagi enali nagami kumu noepesinogomo nanitogati minoba minoba nagami'i ya'ma ipi opoho nagamiluguti hefite nelete bite minalabe luto ya suhi huto mina'a meni'igo fa'mene epilube'mu hube.

⁷ Luga'amagi enali mono kagu amuya melete mine lite bite minalanamagi Satahi luba'a be ligi-lanamagi ya'ma ana nasana molo lilana'mu yabe. To nani ya'ma Hu'mau afo'afu lolo huto nehinogo enali ya'ma yagapana'ni lolo hite minalune'mu habe.

⁸ To luga'amagi ufeha'a hiti nasana'mu ene-lesa lilina bona'i to mono ka keheli he'milata bona'i to kolo tanana lilata nehana bona'i to enoho fililata nehana bona'i to mokolo bona'i to nalisalo bona'i to faga lugefa enalapusa fi emilata nehana bona'i to faga fagalo bona'i ya'ma ya'iyia nasana lite minelata hi'ahana asaga'i yege yegetoga enali nohi hepa'ani logo'a hiti nagami hefunugu kala efahi logo loto ni'inagu ya'ma minalabe luto lu'ehinamo ni'ibe. Ya nasanauba ya'ma filise'namofihi napa 2 lolo nohibe.

Yelusale hepa'i yuhufa huto hilibe

⁹ To agelo 7 enali lape'anigu baga'a hiti gumi'i hose nasana 7 bai tago li'ahana enalitogati moneuba nanitoga oto ma luto lu nimi'ehina: Obo. Hu'mamofihi sipisipi nala'amofihi le'mo emilana a'i kelepilube.

¹⁰ Ya luto lulago Sikalafu'uba komopa'nigu tito nele'moto nohigo kosa yatama moneto ya'ma agelouba nele'moto tito hepa'i sipi, Yelusale hepa'mo ya'ma kokulumagu Hu'mau nohinagati nolimigo nelepigo bu go'ohuna.

¹¹ Hu'mamofihi sekele mamu'a hiti fana meha'alo besa besa lago hepa'mofihi bulo kefahi sipi mone mina'a tito mino'ehina gi'a yasipa efahi ya suhi huto okaba'auba biya nonuhu nagami suhi huto besa lago mino'ehina.

¹² Efaha'a gegisa sipi yatama nohi hepa'i le'mo bego huto mino'ehina gegisamofihi kasiha'a 12 mino'ehina. To kasiha'alo ya'ma agelo 12 enali kaba hite mine'ahana. To kasiha'alo ya'ma Isilaeli bona'magihi naga'i 12 enali enigi'ani ya'ma moneko moneko fayahi keyete mele'ahana ni'igo bu go'ohube.

¹³ Yege notina'aga kasihi loegi monegi to mone kegi'a kasihi ana huto loegi monegi to mone kegi'a kasihi ana huto loegi monegi to yege nolimina'aga ana huto kasihi loegi monegi ni'ibe.

¹⁴ Ana gegisamofihi efaha lukesa'a ya'ma 12 mino bego hu'ehina. To lukesa'a 12 yanamofihi gupilo Hu'mamofihi sipisipi nala'amofihi aposolo bona'a 12 enigi'ani fayahi keyete malago ni'ibe.

¹⁵ Agelo ka mone luto lu nimi'ehinauba ai'ya fatusa mone golitu lolo hi'ahana liloto mino'ehina.

Yatu ya'ma nohi hepa'i to kasiha'a to gegisa'a molo babeyafa huse'naloti ya'ma molo legege hilube'mu hibe.

¹⁶ Ana hepa'mofihi folagaha'a to sopa'a ya'ma moneko legege huto ni'ibe. To agelouba mone kegi'a fatusa'aloti li molo legege huto bu go'ohuna ya'ma 2200 kilomita ya huto ni'ibe. To yofohi tubuse'a to luga'aga to yatamalo ti'ehina'a ya'ma moneko legege huto ni'ibe.

¹⁷ To agelouba gegisa be ligi'ehina'alo molo legege higo 66 mita ya suhi huto ni'igo bona'magita molo legege huse'na li'ohuta ya suhi huto agelouba li'ohuto molo legege higo bu go'ohuna yabe.

¹⁸ Nohi hepa'mofihi gegisa'a ya'ma okohona efahi gi'a yasipa efatotiko bego higo mino'ehina. To ana hepa'mofihi ya'ma goli efahi gapo gapo suhi huto besa besa lananatu lolo hite malago mino'ehina.

¹⁹ Nohi hepa'mofihi efaha lukesa'a ya'ma efahi mina'a tito mino'ehina fato fato'mofihi le'mo ho ti'ahana lukesamofihi napa 1 ya'ma okohona efahi gi'a yasipa kefatu lolo hi'ahana. To lukesa napa 2 ya'ma sitaha efahi gi'a safaiya kefatu lolo hi'ahana. Lukesa napa 3 ya'ma koholi efahi gi'a agate kefatu lolo hi'ahana. Lukesa napa 4 ya'ma kifiyalalago efahi gi'a emalali kefatu lolo hi'ahana.

²⁰ Lukesa napa 5 ya'ma golanogo efahi gi'a onikisi kefatu lolo hi'ahana. Lukesa napa 6 ya'ma safa efahi gi'a konilia kefatu lolo hi'ahana. Lukesa napa 7 ya'ma kala efahi satuna gi'a kilisolaiti kefatu lolo hi'ahana. Lukesa napa 8

ya'ma kifiya'nalogo'na efahi gi'a belilo kefatu lolo hi'ahana. Lukesa napa 9 ya'ma fule'nafa satu legi huto efahi gi'a topasi kefatu lolo hi'ahana. Lukesa napa 10 ya'ma kifi suhi huto efahi gi'a kilisopelesi kefatu lolo hi'ahana. Lukesa napa 11 ya'ma okohona mekufi'i ya suhi hina efahi gi'a yasini kefatu lolo hi'ahana. To lukesa napa 12 ya'ma safa yuhusa efahi gi'a ametisi kefatu lolo hi'ahana.

²¹ To kasiha'a 12 pesesu'i koholi mina'a tito ni'ina'aloko 12 ya'aloti lolo hi'ahana. Kasihi moneko moneko ya'ma pesesu'i sipi'alotiko lolo hi'ahana. Nohi hepa'mofihi kapo'a ya'ma goli efahi bala bala tuto ya suhi nohina'alotiko lolo hago gapo gapo'i ya suhi huto besa loto mino'ehina.

²² Nani bu go bati huto bu gose huto hina sipi mono nohi ya'ma maga nohi hepatoga meni'igo bu go'ohuna. Sipi bo Hu'ma amuya'a hiti enebe ligi'ehina bo ai to sipisipi nala'a hiti ya'ma etali mono lolo huto neha'ibe.

²³ To ana hepato ikahi yegemofihi fana meha'auga fi besa lalina foya'a meni'ibe. Hu'mamofihi sekele mamu'a hiti fana meha'auga fi besa lalina'mu yabe. To ai sipisipi nala'auga libi'i lolo huloto minalube'mu hibe.

²⁴ Noto noto bona'i enali ana hepa'mofihi fana meha'agu bila ela hilana'mu yabe. To noto noto enigihiti bona'i enali sekele mamu'animoofihi nasana mina'a ana hepatogago ya'ma lelite bibi hilune'mu habe.

²⁵ Ana hepa'i ya'ma sinihi gito go'i luto mone mehilina'mu yabe. Ya hu'ehinaya ana hepa'mofihi kasiha'a ya'ma fuligaha suhi huto

hokolo huloto minalina'mu yabe.

²⁶ Noto noto bona'i enali sekele mamu'amofihi nasana mina'a tito ni'ina fitu fo he'migo limo ito limi'ehinana ana hepatoga lelite henetilana'mu yabe.

²⁷ Kolo tanana mone ya'ma anagu tito mefalalina'mu yabe. To bona'i mone'amagi enubuya nohina nasana mone lilana to faga faga lite nehilana'a enali ana hepalugu tite meminalana'mu yabe. Enigi'ani Hu'mamofihi sipisipi nala'auga bati hi'ahana'a minoba minoba hise bona'magihi enigi'ani bukugu koyo molo'ehina bona'i enali'ansigo bite henetilana'mu yabe.

22

¹ To agelo ai mino kosaba huse nagami'i napa'a biya nonuhu suhi mone nelepigo bu go'ohuna. Ya'ma bu'a gili gili huto ni'ina to Hu'ma to sipisipi nala'a etali sekele mamu'a hiti kefa hisa maha'alugati ya'ma nagami'i nobuto,

² hepa'mofihi kapo folaganugu nomobina. To nagami'i luga luga amuya moloto oto minolatanamofihi yafalo nohina yamofihi legeya'a bona'i nelenogo gufa'ani minoba minoba huse'na ya'ma suhi huto fato fato'mo legeya'a 12 ikahi go'i lu etana lu etana kanalo legeya'a hoto luya'i lolata nohibe. Noto noto bona'magi ana yafamofihi haya'a ya'ma gufa'anilo felete minete bati hilune'mu habe.

³ Ana hepato ya'ma Hu'mamofihi gumi ho'ehina bo mone metilina'mu yabe.

Hu'ma ai to sipisipi nala'a etali sekele mamu'a hiti kefa hisa huto hulenogo bona'a kele kele'amagi enali agoya hi etete minalana'mu yabe.

⁴ To enali okaba'a be gelete minalana'mu yabe. To gi'amofihi fayaha'a enogobisalo huto huto minalube'mu hibe.

⁵ To ana hepato ya'ma metepu mone meilube'mu hibe. To libi'afi to yegemofihi fana meha'a yamofihi foya'a mone huto mehilube'mu hibe. Hena'mube? Sipi Bo, Hu'ma ai'a ya'ma fana meha'a epinogo minalana'mu yabe. To hepa'i afo'afu enali enigihiti bo kaba hise foya lelite mineme bite minalana'mu yabe.

Yesu i behe huto alinamofihi ka'a

⁶ To agelouba ma luto lu nimi'ehina: Kaga ya'ma lamana'a nolugo ule'ale nohinamofihi ni'ibe. Sipi Bo, Hu'ma ai Sikalafu'a ya'ma lu enabagalo enabagalo nohina bona'i noepilata bo ai'a ya'ma agelo'a ho lifigo kele kele bona'a lenali'i kana'a yatama mehu'ehinogo huto hilibe luto lu'ehina nasana lamana'a yabe luto lu epito kelepugo bu nogane.

⁷ Yesu ai'a ma luto nolina: Kehelibo. Nani mele'isi foiya lenalitoga bilube'mu nohube. To mone'a lenali bukugu ya'ma suguna ka huto hilina'a mone koyoto molo'ehinamo ya'ma keheli emise hite kaba hite lite minalana enali ya'ma enegelo bilune'mu habe.

⁸ Nani Yonita ana'ina silaga'i ya'ma bu goto kehelito li su ho'ohuna. Keheli su holoto'ni agelouba ana'ina ya'ma nelepi'ehina ai

gigusa'aluga buto lipito nalapusa fi emilube'mu nohugo

⁹ ai'a: O'e, luto ya mehubo luto lu nimi'ehina. Nani kalalukafita nohube. To kalukagihi ka leli'ali nehana bomagihi enalalu'anifita nohuto to foya'ani ana huto noluna bo nohube. To ya'ma bukugu kaga keheliba keheliba hite neminana'a enali enalalu'nifita nohube. Kai Hu'mamofihi ai'ago ya'ma lipito kalapusa fi emibo.

¹⁰ Ya luto luloto ma luto lu nimi'ehina: Kai buku mamofihi huto hilina suguna ka'a ya'ma li fala mekibo. Kaga ya'ma lamana'a kolo hilina kana'a alo'i hupamone huto nohinagi lu yege hobo.

¹¹ Ya hu'ehina'mu foipa nasana lilata nehana'a enali lilete nehilabe. To komopa'ani kolo tenogo enali minalune lite mine lite bite minalabe. To mono kagu fotogo hite minalune lite minalana'amagi ya'ma fotogo hite minete mine lite bite minalabe. To biye bona'i enali minalune lite ya'ma biye'i mine lite bite minalabe.

¹² Yesu ma luto lu'ehina: Kehelibo. Nani mele'isi biluna'mu yabe. Buto'ni ya'ma mone kegi'a nona'a pa soto lepilube luto lito bilube'mu hube. Bona'magi lolo hite melete hi'ahanamofihi mone kegi'a li legege huto le'mo eto eto huto epiluna'mu yabe.

¹³ Nani kohe toto alihi moloto munuha'a to hapa'a hapi filatana to li su holatanamofihi afo'afitamo nohube.

¹⁴ Gukete'ani okala hite gulu gulu gu'ani le'mo bati bati nehana bona'magi kumu kehelugo laga'ni nebesilata nohibe. Enali ya'ma lu epinogo'ni ule'ale huto minolata

yafamofihī legeya'a nelete minoba minoba nehana'amagihī ya'ma epinogo'ni nalabe to ya'ma nohi hepa'mofihī kasinugu tilabe.

¹⁵ Nohi hepa'i nosipetoga ema minalana'a enali kolo tanana li'ahana'a to nalisalo bona'i to mokolo bona'i to enoho fililata bona'i to lugefa nasanalō enalapusa fi emi'ahana bona'i to fagalo bona'i hiti enali foyati bati huto ni'ibe lite faga lilete komopa'anigu li sibina nehana'a ya'ma enali asaga'i fegutoga minalana'mu yabe. Enali hepālugu metilana'mu yabe.

¹⁶ Nani Yesuita ya'ma agelo'ni ho lifinogo ai ya'ma bona'ni li gehesamu li gehesamu lenali'i ya'ma kaga'a lu yege hoto lu lepilibe. Nani ya'ma Tebitihī tata'agihī to ai'a naga'i nohube. To go'i lilube'mu nohigo sonofi'i ofu'yahi fana meha'a nohube luto lu'ehina.

¹⁷ Hu'mamofihī Sikalafu'a to ai sipisipi nala'amofihī liha'a hiti: Kai obo, lilete nela'ibe. To luga'amagi ka'a ya'ma kehelilete ana hite ma lite lilabe: Kai obo. Luga'amagi minoba minoba nasanamofihī nagami kumu noepesinogomo magati ete hefite nalabe. Enali nalune litemo ete magati nagami'i mina'a meni'ina, fa'mene nalabe luto: Nanitoga alo, luto Yesu ya lu'ehina.

Yoniu bu enogo su ho'ehina ka'a

¹⁸ Ya'ma bukugo suguna ka fayahi koyoto molo'ehina ya'ma leka sete kehelilana bona'i nani yatai lusiga lipoti noepube: Luga'amagi enali'ani enegekesa kehelite ka mone hiti molo emilana enali ya'ma Hu'mau silaga gumi hose

nasana bukugu fayahi koyoto mologo ni'ina analo molo emite mege'i malalibe.

¹⁹ To luga'amagi enali bukugu suguna ka huto hilina'mu ya'ma mone lu laga hite he'milana bona'i enalitoga Hu'ma ule'ale huto minoba minoba yafamofihi legeya'a mone'a mo si epalalina'mu, to nohi hepa'i lamana'a enali metilana'mu yabe. Ana nasanamofihi ka'a ya'ma bukugu koyoto mologo ni'ibe.

²⁰ Ka'a huto hu'ehina ya'ma lusiga lulata bo ai'a ma luto nolibe: Lama'naka. Lenalitoga ma'asi alube'mu nohube. Lama'naka. Sipi Boti, Yesuo. Kai obo.

²¹ Sipi Boti Yesuhi lehe'mose'na'a lenalitoga mino moloto mineno.

**Ka Lamana'a Mono'i Lu Mu Tifi'ehina Ka
Yabe**
**The New Testament in the Benabena Language of
Papua New Guinea**
Nupela Testamen long tokples Benabena

copyright © 1982 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bena-bena (Benabena)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-09-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

429cb299-5ab9-51c4-8857-9de5c72f8388